

Rapport Nr. 0373

Archeologienota

Aarschot, Nieuwland
Verslag van Resultaten

Titel

Archeologienota Aarschot, Nieuwland: Verslag van Resultaten

Auteur(s)

Jeroen Adriaensen & Jeroen Verrijckt

Erkende archeoloog

2015/00053

Jeroen Verrijckt

Projectnummer J. Verrijckt

2020-1172

Projectnummer Onroerend Erfgoed

2020F356

Plaats en datum

Beerse, 21 september 2021

© J. Verrijckt bvba. Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag zonder bronvermelding worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door print-outs, kopieën, of op welke andere manier dan ook, zonder voorafgaandelijke schriftelijke toestemming.

Inhoud

1	Bureauonderzoek.....	1
1.1	Beschrijvend gedeelte	1
1.1.1	Administratieve gegevens.....	1
1.1.2	Onderzoeksopdracht	4
1.1.3	Juridisch kader.....	4
1.1.4	Randvoorwaarden	5
1.2	Werkwijze en strategie.....	5
1.3	Aanleiding.....	6
	Huidige situatie en gekende verstoringen.....	6
	Geplande werken en bodemingrepen	6
1.4	Assessmentrapport.....	14
1.4.1	Topografische situering	14
1.4.2	Landschappelijke en hydrografische situering	14
1.4.3	Geologische situering.....	17
1.4.4	Bodemkundige situering	18
1.4.5	Historische bronnen	24
1.4.6	Cartografische bronnen.....	24
1.4.7	Archeologische bronnen	34
1.5	Besluit	39
1.5.1	Beantwoording onderzoeksvragen.....	39
1.5.2	Archeologische verwachting	40
1.5.3	Potentieel op kennisvermeerdering.....	41
1.5.4	Afweging noodzaak verder vooronderzoek	41
1.5.5	Samenvatting	44
2	Lijst met figuren.....	45
3	Lijst met tabellen.....	46
4	Plannenlijst	47
5	Bibliografie	51
6	Bijlagen.....	53

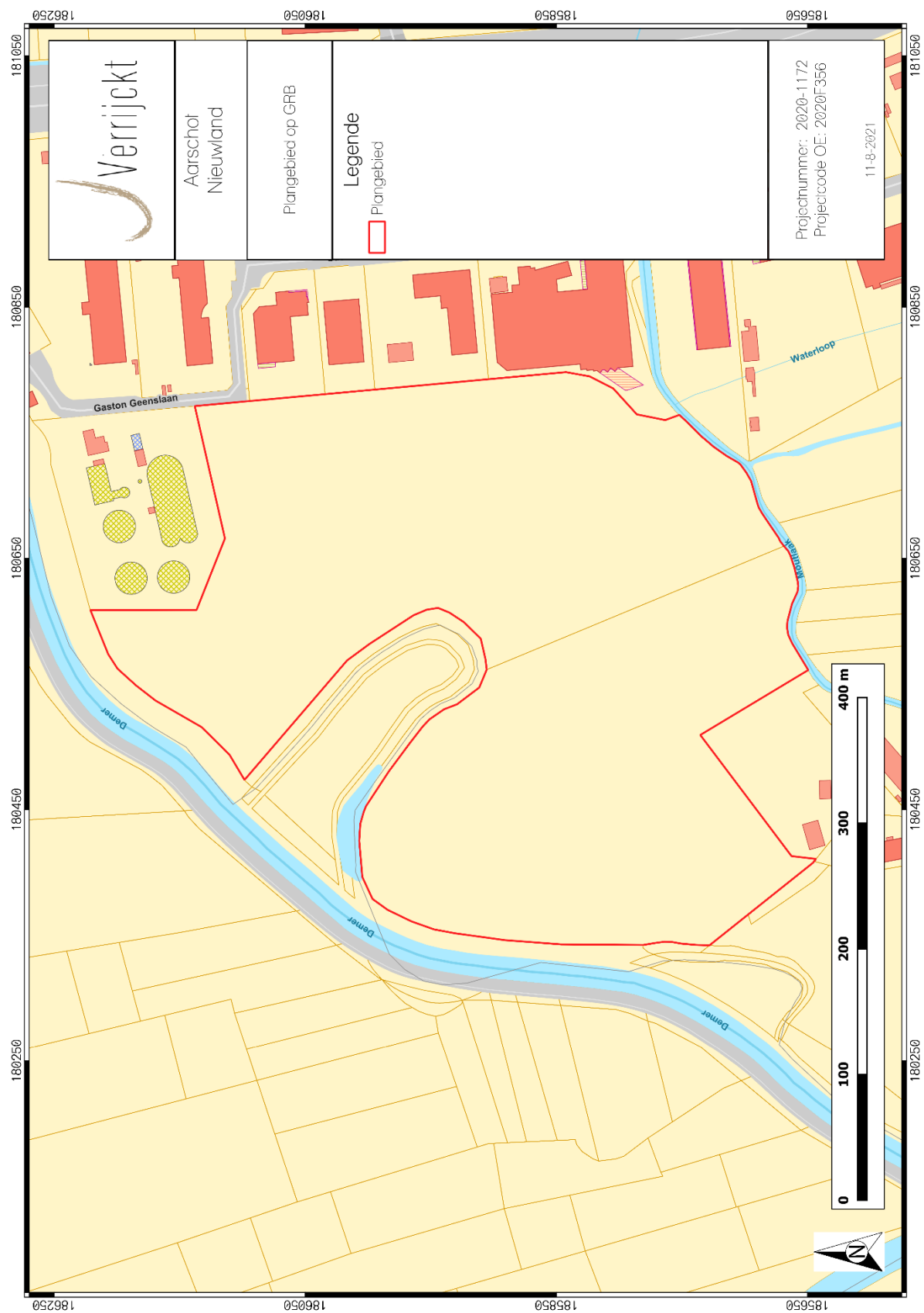
1 Bureauonderzoek

1.1 Beschrijvend gedeelte

1.1.1 Administratieve gegevens

Projectcode J. Verrijckt		2020-1172
Projectcode Onroerend Erfgoed		2020F356
locatie	Provincie	Vlaams-Brabant
	Gemeente	Aarschoot
	Straat	Nieuwland
Kadastrale gegevens	Gemeente	Aarschoot
	Afdeling	2
	Sectie	F
	Percelen	243a; 232G
Coördinaten	Noordoost	X: 180771.228 Y: 186138.020
	Noordwest	X: 180360.474 Y: 185963.931
	Zuidoost	X: 180764.127 Y: 185752.326
	Zuidwest	X: 180410.699 Y: 185643.643
Oppervlakte plangebied		Ca. 165.800 m ²
Oppervlakte bodemingreep		Ca. 20.000 m ²
Oppervlakte zone vervolgonderzoek		26.015 m ²
Erkend Archeoloog		2015/00053 Jeroen Verrijckt

¹ AGIV 2021a

Figuur 2: Plangebied op kadasterkaart (GRB)²

² AGIV 2021d

1.1.2 Onderzoeksopdracht

De aanleiding van het bureauonderzoek vormt de geplande bouw van een industrieel complex met kantoorruimte aan Nieuwland te Aarschot. Dit bureauonderzoek is de eerste stap in het archeologisch vooronderzoek met het oog op het bekomen van een archeologienota in het kader van het Onroerenderfgoeddecreet (decreet van de Vlaamse Regering 12 juli 2013) en het Onroerenderfgoedbesluit van de Vlaamse Regering van 16 mei 2014.

Hierbij wordt een archeologische verwachting opgesteld voor het plangebied. Deze verwachting wordt tezamen met de geplande bodemingrepen bestudeerd. Op basis hiervan wordt beoordeeld of eventuele archeologische waarden verstoord dreigen te worden én of er een potentiële kenniswinst te behalen is bij verdere onderzoeken binnen het plangebied. Het uiteindelijke doel is het formuleren van een advies hoe deze mogelijke archeologische waarden beschermd of onderzocht dienen te worden, of dat het plangebied wordt vrijgegeven. Dit advies is bindend van zodra de archeologienota is goedgekeurd door Onroerend Erfgoed.

Om een gedegen advies op te stellen dienen minimaal volgende onderzoeksvragen beantwoord te worden:

- Wat zijn de gekende archeologische en historische gegevens en welke aanwijzingen bevatten de bestaande bronnen over het archeologische potentieel van het terrein?
- Zijn er gegevens gekend dat de bodem (deels) verstoord is?
- Wat is de impact van de geplande werken?
- Is er via archeologisch onderzoek of waarnemingen op aanpalende of nabijgelegen percelen reeds info beschikbaar over de dikte en de opbouw van het aanwezige bodemarchief?
- Is er een archeologische site aanwezig? Zo ja, wat zijn de karakteristieken en de bewaringstoestand ervan? Wat is de relatie met het landschap? Welke waarde heeft de site?
- Wat is de te volgen strategie tijdens een eventueel verder onderzoek en welke bijkomende onderzoeksvragen moeten daarbij beantwoord worden?

1.1.3 Juridisch kader

In het kader van het Onroerenderfgoeddecreet (decreet van de Vlaamse Regering 12 juli 2013) en het Onroerenderfgoedbesluit van de Vlaamse Regering van 16 mei 2014, is de eigenaar en gebruiker van gronden waarop zich archeologische waarden bevinden verplicht deze waarden te behoeden en beschermen voor beschadiging en vernieling. In het licht van de bestaande wetgeving heeft de opdrachtgever beslist eventuele belangrijke archeologische waarden te onderzoeken voorafgaande aan de werken. Dit kan door behoud in situ, als de waarden ingepast kunnen worden in de plannen, of ex situ, wanneer de waarden onomkeerbaar vernietigd dreigen te worden. Onderdeel van de archeologienota is dat er mogelijkheden gezocht worden om in situ behoud te bewerkstelligen en, indien dit niet kan, er aanbevelingen worden geformuleerd voor vervolgonderzoek. Om vast te stellen of bij werkzaamheden archeologische waarden zullen vernietigd worden, is een archeologisch onderzoek nodig. Er wordt een bureauonderzoek uitgevoerd. Op basis van bekende gegevens van bodemkaarten, uit cartografische en andere historische bronnen en eventueel voorgaand onderzoek in de directe omgeving van het projectgebied wordt een inschatting gemaakt van het archeologisch

potentieel van het projectgebied. Indien uit deze desktopanalyse blijkt dat er een kans is op het aantreffen van archeologische waarden binnen het projectgebied, zal de bodem onderzocht worden op gaafheid van het bodemprofiel en de aanwezigheid van archeologische indicatoren.

Van deze archeologienota dient akte genomen te worden door het Agentschap Onroerend Erfgoed, welke nadien bij de aanvraag gevoegd moet worden. Van zodra akte genomen is van deze archeologienota, is deze bindend.

Binnen het plangebied wordt een industrieel complex met kantoorruimte gerealiseerd. Hierbij bedraagt de totale oppervlakte van het plangebied ca. 165.800 m² en bedraagt de bodemingreep ca. 20.000 m². Het plangebied is niet gelegen in een beschermde archeologische site of gebied waar geen archeologische waarden te verwachten zijn.³

De totale oppervlakte van het plangebied bedraagt 5.000 m² of meer. Hierdoor dient, volgens het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013, een archeologienota te worden toegevoegd aan de omgevingsvergunning voor stedenbouwkundige handelingen.

1.1.4 Randvoorwaarden

Het vooronderzoek beperkt zich tot het centrale, zuidelijke en oostelijke gedeelte van het betrokken perceel omdat de ingreep in de bodem zich tot dat deel van het perceel zal beperken.

1.2 Werkwijze en strategie

Hierbij wordt een archeologische verwachting opgesteld voor het plangebied. Deze verwachting wordt tezamen met de geplande bodemingrepen bestudeerd. Op basis hiervan wordt beoordeeld of eventuele archeologische waarden verstoord worden én dat er een potentiële kenniswinst te behalen is bij verdere onderzoeken binnen het plangebied. Het uiteindelijke doel is het formuleren van een advies hoe deze mogelijke archeologische waarden beschermd of onderzocht dienen te worden, of dat het plangebied vrijgegeven kan worden.

Informatie over de geplande werken werd aangeleverd door de initiatiefnemer om een zo duidelijk mogelijk zicht te krijgen van de geplande werken en hun impact.

Om een beeld te kunnen creëren van de fysisch-geografische situatie en landschappelijke ligging, is er beroep gedaan op de gekende geografische, geologische en bodemkundige bronnen.

- GRB/kadasterkaart
- Topografische kaart
- Orthofoto
- Tertiairgeologische kaart
- Quartairgeologische kaart

³ AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED 2017

- Bodemkaart

Vervolgens wordt een historische en archeologische analyse van het plangebied uitgevoerd. Hierbij wordt zowel archeologische als historische vakliteratuur en het beschikbare historische en archeologische kaartmateriaal geraadpleegd. Dit historische kaart materiaal kan een beeld geven van de evolutie van het landgebruik in en in de omgeving van het plangebied. Naast de gangbare historische kaarten is ook Cartesius geraadpleegd.⁴

Volgend archeologisch en historisch kaartmateriaal werd geconsulteerd:

- CAI-kaart
- Ferrariskaart
- Atlas der Buurtwegen
- Poppkaart
- Vandermaelenkaart

Het kaartmateriaal in deze archeologienota werd opgesteld met QGIS, dit is een vrij en open source geografisch informatiesysteem.

Er werden geen externe specialisten betrokken bij dit onderzoek en geen wetenschappelijke advisering ingewonnen bij derden.

1.3 Aanleiding

Huidige situatie en gekende verstoringen

Het plangebied is in gebruik als landbouwgebied waarop geen bovengrondse structuren aanwezig zijn. De verstoring in de ondergrond is vermoedelijk minimaal, naast verploeging. Er zijn mogelijk delen van het plangebied genivelleerd. In het zuidwestelijk gedeelte van het plangebied bevindt zich een hoger gebied, dat mogelijk bij landbouwactiviteiten werd verlaagd.

Geplande werken en bodemingrepen

De opdrachtgever plant op het terrein de bouw van een industrieel complex met kantoorruimte. De aard en omvang van de ingrepen worden hieronder beschreven.

Het terrein wordt gedeeltelijk opgehoogd tot 13,20 m +TAW. Hierbij wordt de teelaarde niet eerst afgegraven, maar direct opgehoogd. Hierdoor zullen de geplande werken ter hoogte van deze ophoging geen bodemverstoring veroorzaken (cfr. Figuur 6). Er is voor deze zone voldoende informatie gegenereerd om te besluiten dat geen verder vooronderzoek nodig is:

"2° een archeologienota of nota op te maken die het ontbreken van potentieel op kennisvermeerdering afdoende staakt (doordat de geplande bodemingrepen geen impact hebben

⁴ CARTESIUS 2018

op het eventueel aanwezige erfgoed of doordat verder onderzoek van het aanwezige erfgoed geen nuttige kenniswinst zou opleveren)”⁵

De ophoging zal voornamelijk in het noordelijk gedeelte plaatsvinden waarbij er tot ca. 1,5 meter wordt opgehoogd.

Er worden een breekhal, opslagbakken voor materialen en afvalstoffen, toegangsgebouw, weegbruggen, een betoncentrale, laguneringbekken, kantoorruimte, twee windturbines en een bovengronds waterbekken gerealiseerd.

De gebouwen worden gerealiseerd op paalfunderingen zonder ondergrondse niveaus, waarbij de totale oppervlakte ca. 8.500 m² bedraagt (breekhal 6.100 m²; werkplaats 1.500 m²; kantoorgebouw 900 m²).

Er wordt een bovengronds waterbekken voorzien met een oppervlakte van 6.400 m². De bodemingrepen die hiermee gepaard gaan zijn variabel en gaan lokaal maximaal 2 meter diep.

Het laguneringbekken heeft een oppervlakte van ca. 700 m² en wordt op 2 meter uitgegraven. Er wordt beton- en asfaltverharding gerealiseerd op een diepte van 60 cm. De oppervlakte hiervan bedraagt ca. 28.800 m². Delen van het plangebied worden ook verhard in gebroken steenslag op een diepte van 60 cm. De oppervlakte hiervan bedraagt ca. 15.300 m².

Er wordt aan de westelijke en noordelijke zijde van de geplande werken een waterbuffer voorzien met hiernaast bomen. Deze bodemingreep wordt tussen 1 meter en 10 cm diepte gepland en kent een oppervlakte van ca. 10.200 m². De bodemingreep wordt ondieper in het noordelijk gedeelte door de geplande ophoging.

Hierbij worden lokaal eventueel in het plangebied aanwezige archeologische waarden onherroepelijk vernietigd.

Er wordt een groenzone voorzien rondom de gebouwen met een oppervlakte van ca. 32.200 m². Hier worden geen bodemingrepen uitgevoerd waardoor deze zone niet wordt meegenomen bij het gebied voor eventueel archeologisch vervolgonderzoek.

Er werd reeds een archeologienota ⁶ bekrachtigd voor het plangebied waarbij de constructie van twee windmolens werd behandeld. De bouw hiervan wordt uitgevoerd alvorens de andere geplande werken aan bod komen. De zone voor eventueel archeologisch vervolgonderzoek wordt hierdoor aangepast zodat er geen overlap bestaat.

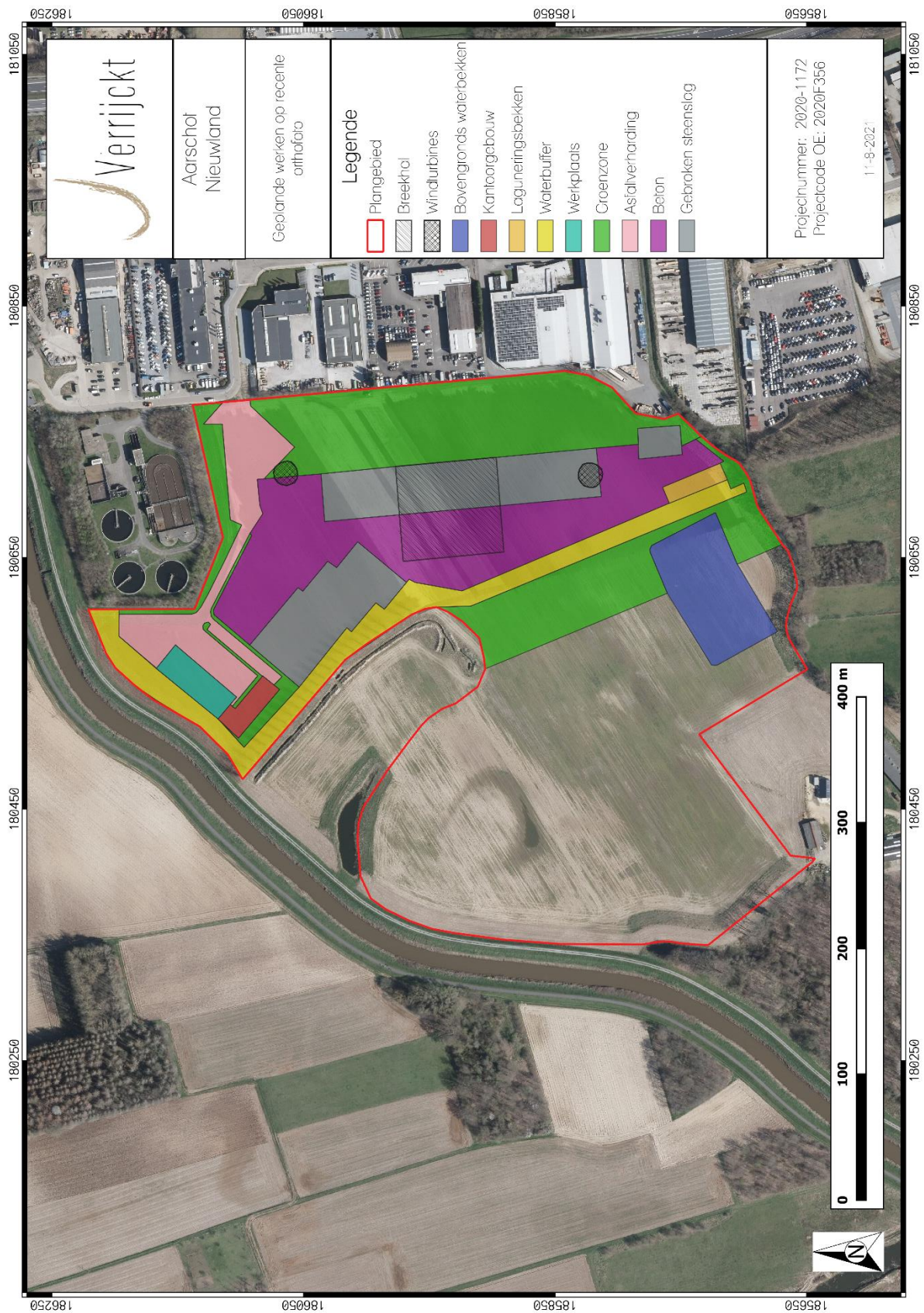
⁵ AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED, 2016. CGP

⁶ VAN GOIDSENHOVEN & WILLAERT 2021 met projectcode 2019A58 en id: 18523

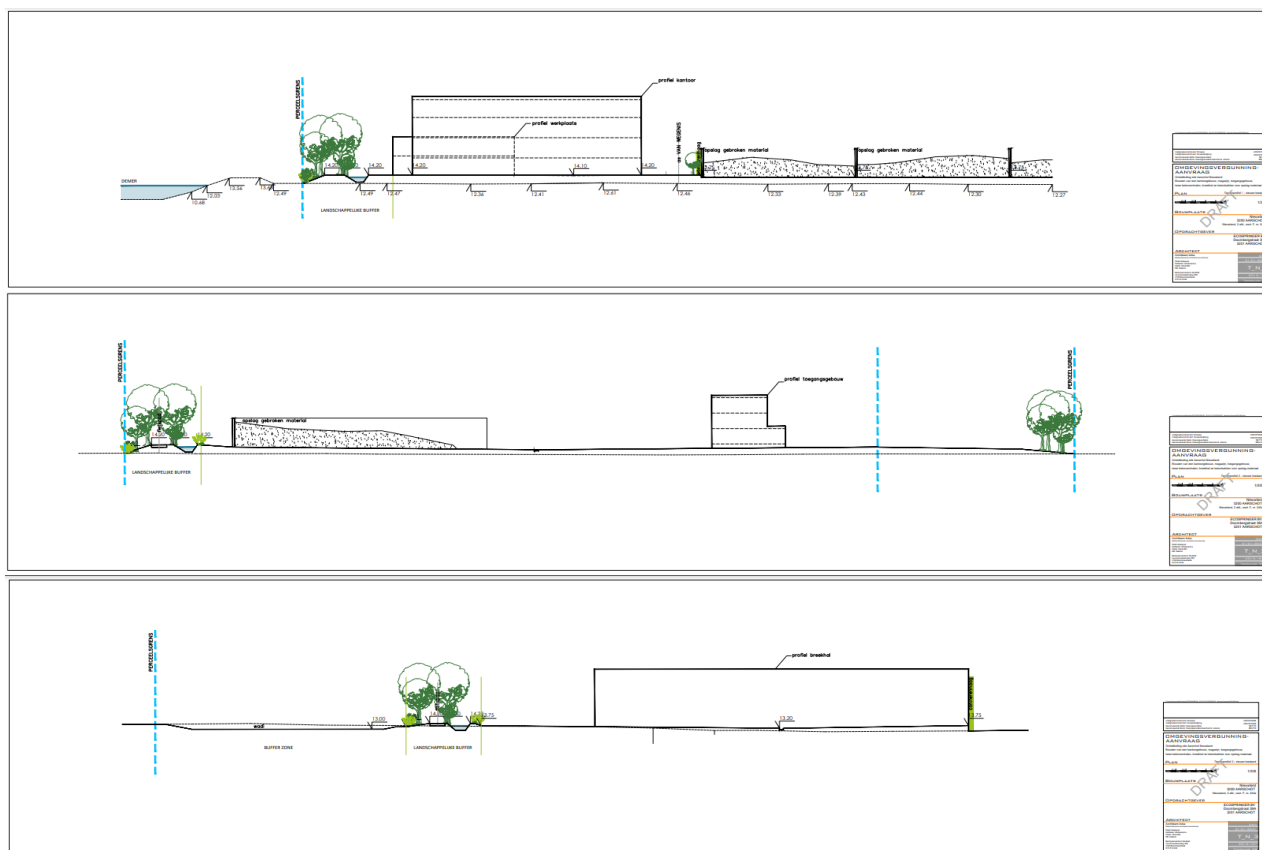
Figuur 3: Inplantingsplan 7

7 Plan aangebracht door opdrachtgever

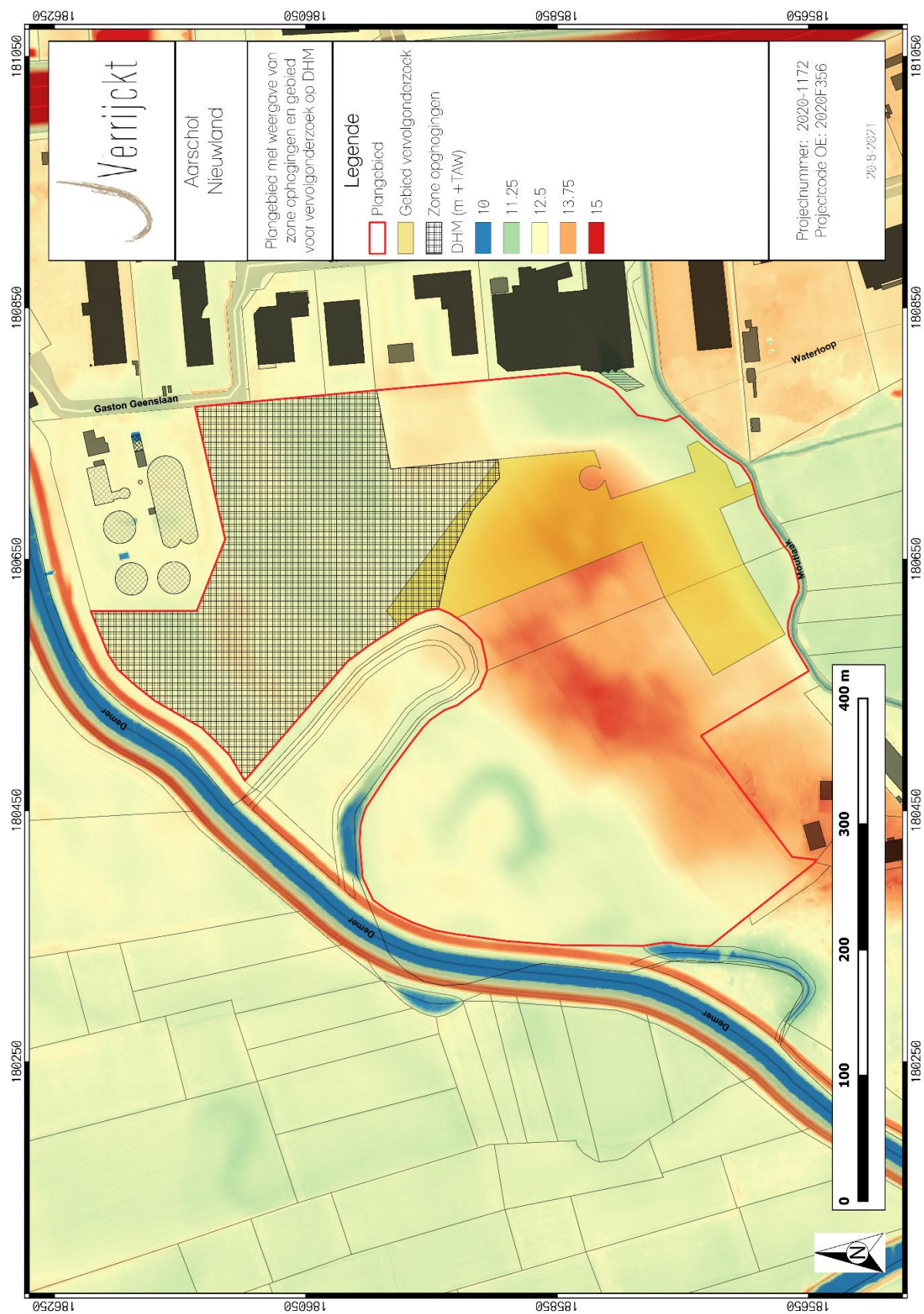
Figuur 4: Plangebied met weergave van toekomstige inplanting op orthofoto ⁸

⁸ AGIV 2021e

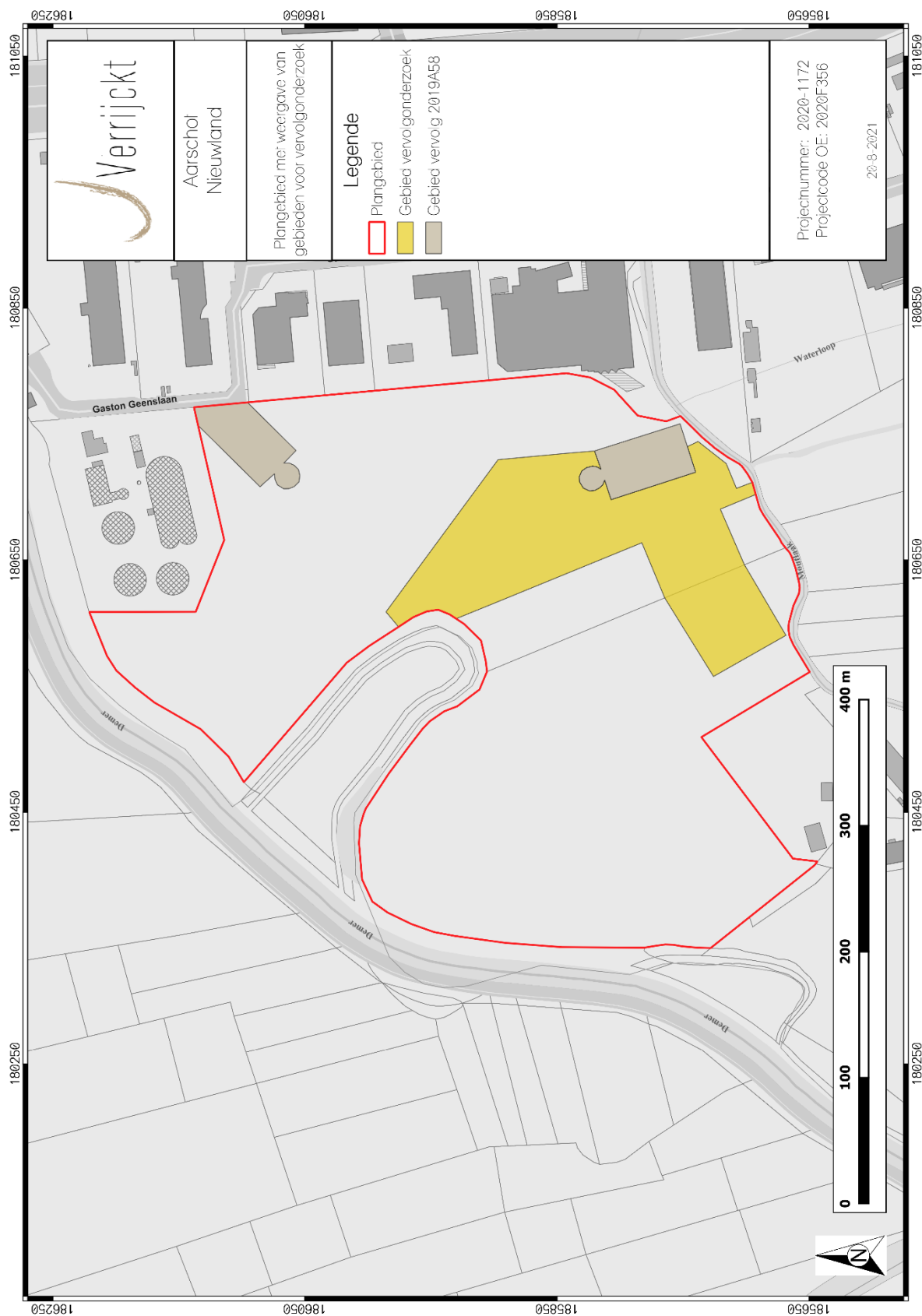
Figuur 5: Terreinsnede⁹

⁹ Aangebracht door opdrachtgever

Figuur 6: Plangebied op DHM ¹⁰ met weergave van de zone van ophogingen

¹⁰ AGIV 2021b

Figuur 7: Gebieden voor vervolgonderzoek op GRB 11

¹¹ AGIV 2021d

Figuur 8: Bestaande toestand ¹²

¹² Plan aangebracht door opdrachtgever

1.4 Assessmentrapport

1.4.1 Topografische situering

De exacte locatie van het plangebied is weergegeven op figuren 1 en 2. Het plangebied Aarschot Nieuwland is gelegen tussen de rivier de Demer en de beek de Moutlaak. Het plangebied is een westelijke uitbreiding van een industriezone. Het bevindt zich op 1.800 m ten westen van het centrum van Aarschot.

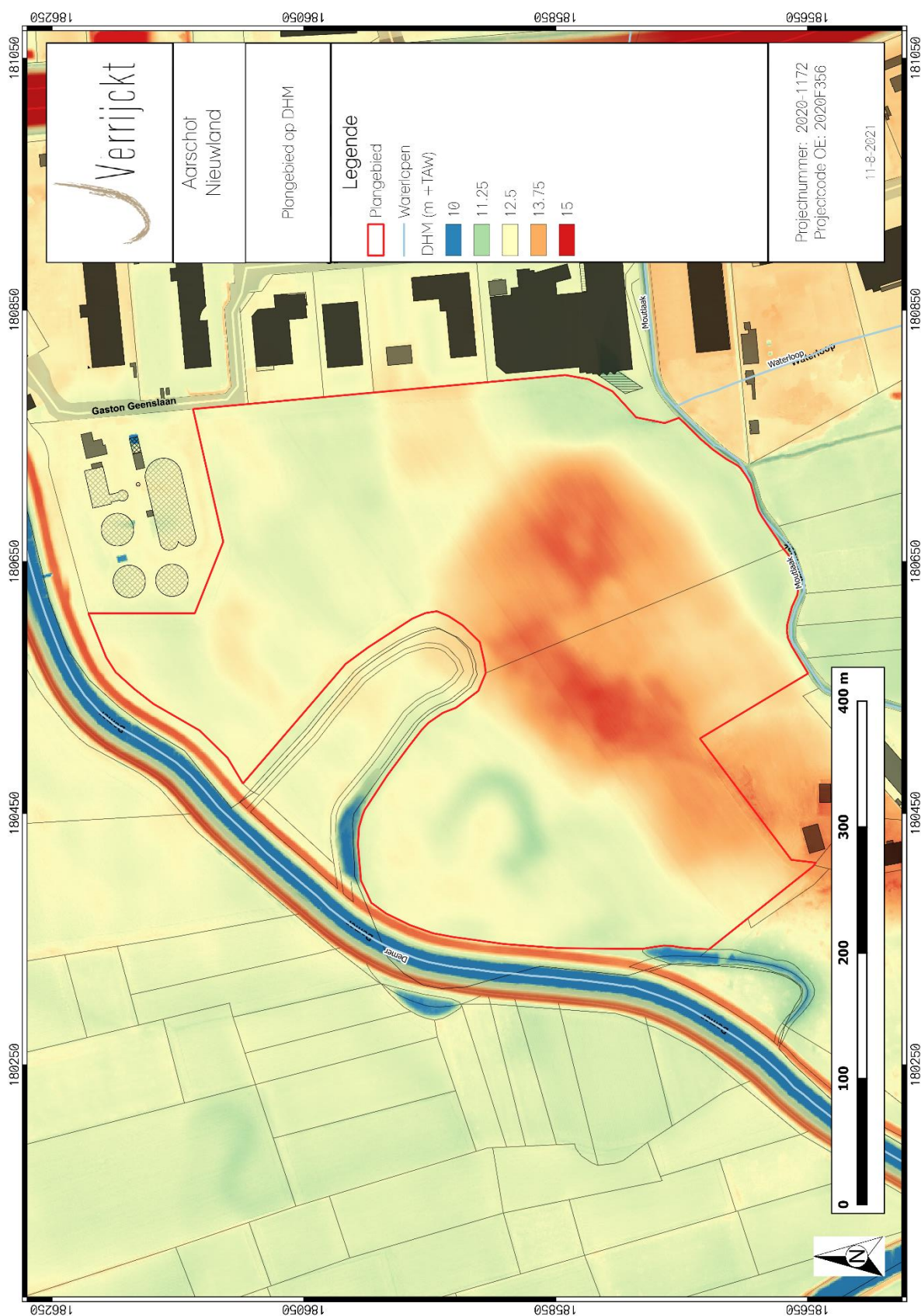
1.4.2 Landschappelijke en hydrografische situering

De omgeving rond het projectgebied bevindt zich volgens het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (DHM) tussen 10 en 50 m + TAW. Het plangebied zelf situeert zich tussen 11 en 15 m + TAW, in een lager gedeelte van het landschap. Het plangebied grenst in het noorden aan de rivier de Demer. In het noordwesten grenst het plangebied aan een oude rivierarm van de Demer die thans is verland. Deze is nog zichtbaar zowel op het Digitaal Hoogtemodel als in de vorm van het kadaster. In het zuiden grenst het plangebied aan de beek de Moutlaak. Binnen het plangebied komt een microtopografie voor: er zijn twee iets hogere delen in het noorden en oosten. Deze kennen een hoogteverschil van ongeveer 75 cm. Nog opvallender is het hoger gelegen gedeelte in het centrale gedeelte van het plangebied. Dit gedeelte heeft een noordoost-zuidwest oriëntatie en zet zich ten zuidwesten verder buiten het plangebied. Het hoogteverschil binnen het plangebied bedraagt 225 cm. De combinatie van deze uitgesproken microtopografie en nabijheid van open water verhoogt de kans sterk op de aanwezigheid van een archeologische site, voornamelijk op een site uit het laat-paleolithicum of mesolithicum.

In geomorfologisch opzicht bevindt het plangebied zich in de oostelijke uitloper van de Vlaamse Vallei.¹³ De ontstaansgeschiedenis van de oostelijke uitloper van de Vlaamse Vallei is niet conform aan deze van de Vlaamse Vallei. Tijdens het Saaliaan was er enkel een embryonale vorm van de uitloper aanwezig, breder in sommige arealen dan de uiteindelijke vorm, maar in diepte nog beperkt. Het is pas in het laat-Pleistoceen of bij de overgang van het midden-Pleistoceen dat de maximale uitschuring heeft plaatsgevonden waardoor een diepere, maar ook een nauwere uitloper ontstond. De Vlaamse Vallei kan beschreven worden als een grote depressie hoofdzakelijk van fluviale oorsprong die grotendeels beneden het huidige zeeniveau is geërodeerd. De oostelijke uitloper wordt gekenmerkt door een relatief vlak gebied waarbij in het noorden en in het zuiden wordt begrensd door een zacht oplopend reliëf. In het noordelijke gedeelte van het kaartblad zijn enkele centraal gelegen heuvelcomplexen aanwezig met een maximale hoogte van circa 50 m + TAW. Deze heuveltoppen zijn opgebouwd uit de Formatie van Diest.¹⁴ Ten zuiden van het plangebied komt de eenheid de heuvels van het Hageland voor.

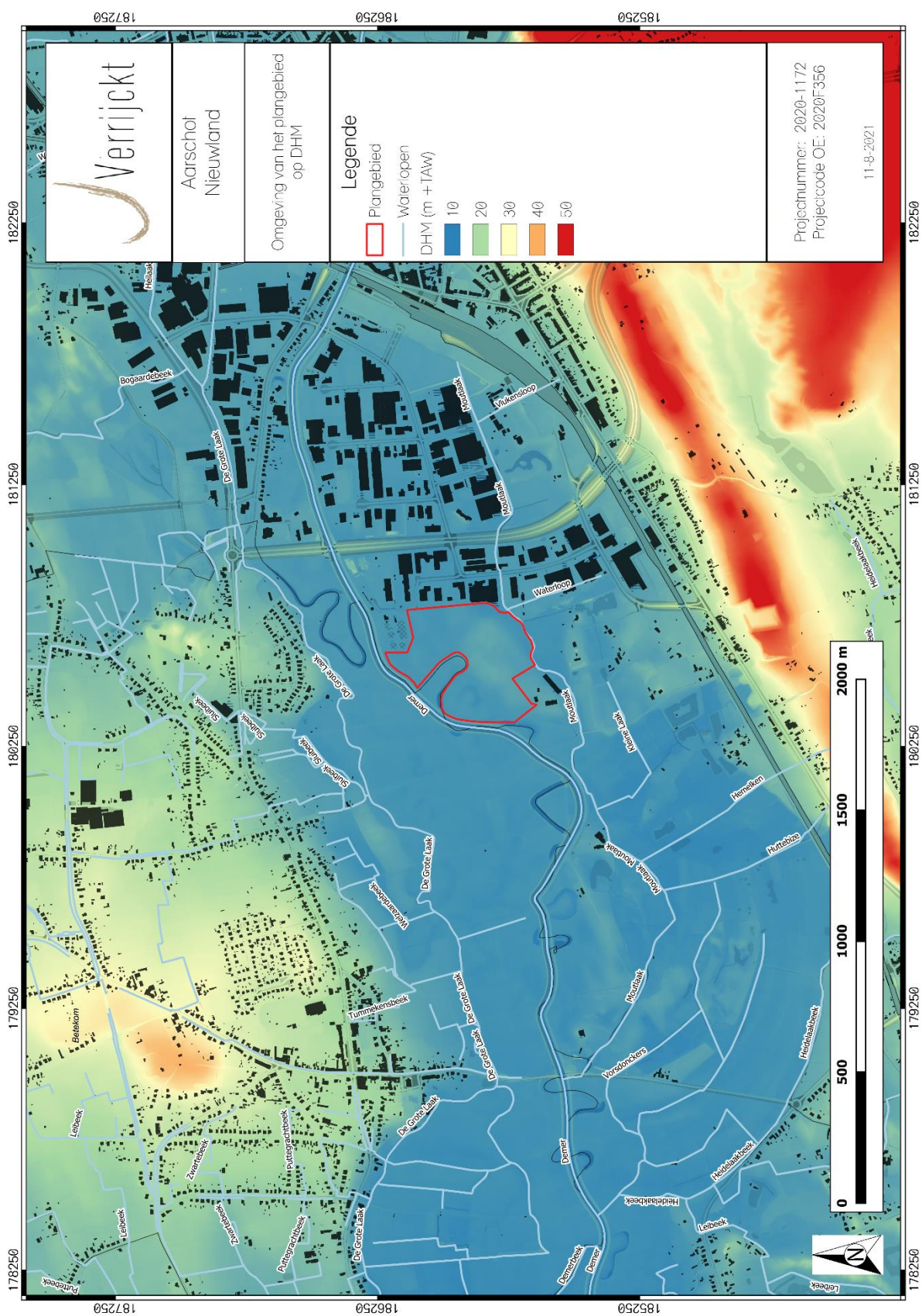
¹³ DE MOOR & MOSTAERT 1993

¹⁴ BOGEMANS, F. 2007, 4-5

Figuur 9: Plangebied op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (DHM)¹⁵

¹⁵ AGIV 2021b

Figuur 10: Omgeving van het plangebied op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (DHM)¹⁶

¹⁶ AGIV 2021b

1.4.3 Geologische situering

Paleogeen en Neogeen (Tertiair)

De omgeving van het plangebied wordt gekenmerkt door afzettingen van de **Formatie van Diest**. Deze Formatie bestaat uit groene, bruine, glauconietrijke, eerder grove zanden met kleirijke en glimmerrijke zones, ijzerzandsteenbanken en plaatselijk een basisgrind van zwarte afgeplatte silixkeien. Deze Formatie is te dateren tijdens het Boven-Mioceen.¹⁷

Quartair 1/200.000

Op de Quartairgeologische kaart 1/200.000 is de bodem in het plangebied gekarteerd als **profieltype 3a**. De onderlaag bestaat uit fluviatiele afzettingen van het Weichseliaan (Laat-Pleistoceen). Deze afzettingen ontbreken mogelijk. De fluviatiele afzettingen worden bedekt door ofwel eolische afzettingen (zand tot silt) van het Weichseliaan (Laat-Pleistoceen), mogelijk Vroeg-Holoceen ofwel door hellingsafzettingen van het Quartair. Deze afzettingen zijn mogelijk afwezig. De top van dit profieltype bestaat uit fluviatiele afzettingen (organochemisch en perimarien inclusief) daterend tijdens het Holoceen en mogelijk Tardiglaciaal (Laat-Weichseliaan).

Quartair 1/50.000

Op de Quartairgeologische kaart 1/50.000 is de bodem in het plangebied gekarteerd als **profieltype 9**. De onderste laag bestaat uit tertiaire afzettingen die mogelijk zijn herwerkt aan de top. Deze afzettingen zijn afgedekt door vlechtende rivierafzettingen. Deze afzettingen bestaan uit zeer fijn tot grof zand met mogelijke in het basisgedeelte grind. Boven deze afzettingen situeren zich zandige tot zandlemige eolische afzettingen waarbij deze bovenaan homogeen zijn. Mogelijk worden deze gevolgd door een alternatie van zand- en leemlagen. Het kan ook zijn dat deze niet meer aanwezig zijn. Aan de top van dit profieltype situeren zich fluviatiele afzettingen met een textuur die variërend is van klei tot zand waarbij mogelijk veen is ontwikkeld.

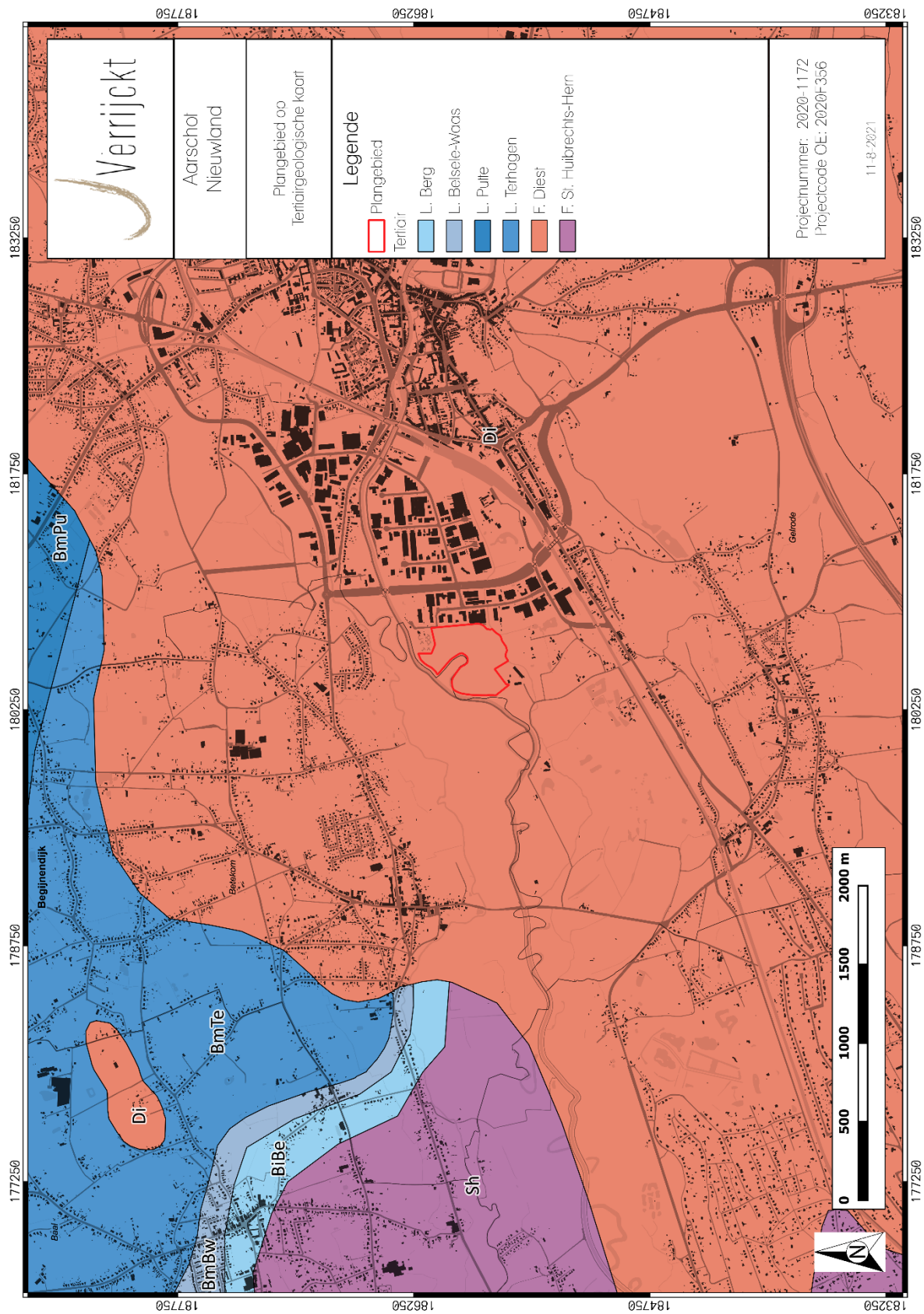
¹⁷ SCHILTZ, M., N. VANDENBERGHE en F. GULLENTOPS. 1993, 10

1.4.4 Bodemkundige situering

Op de bodemkaart van Vlaanderen is de bodem in het plangebied gekarteerd als **Eep** in het noorden, zuiden en westen en als **Sbf** en **Scf** centraal ter hoogte van het hoger gelegen gedeelte.

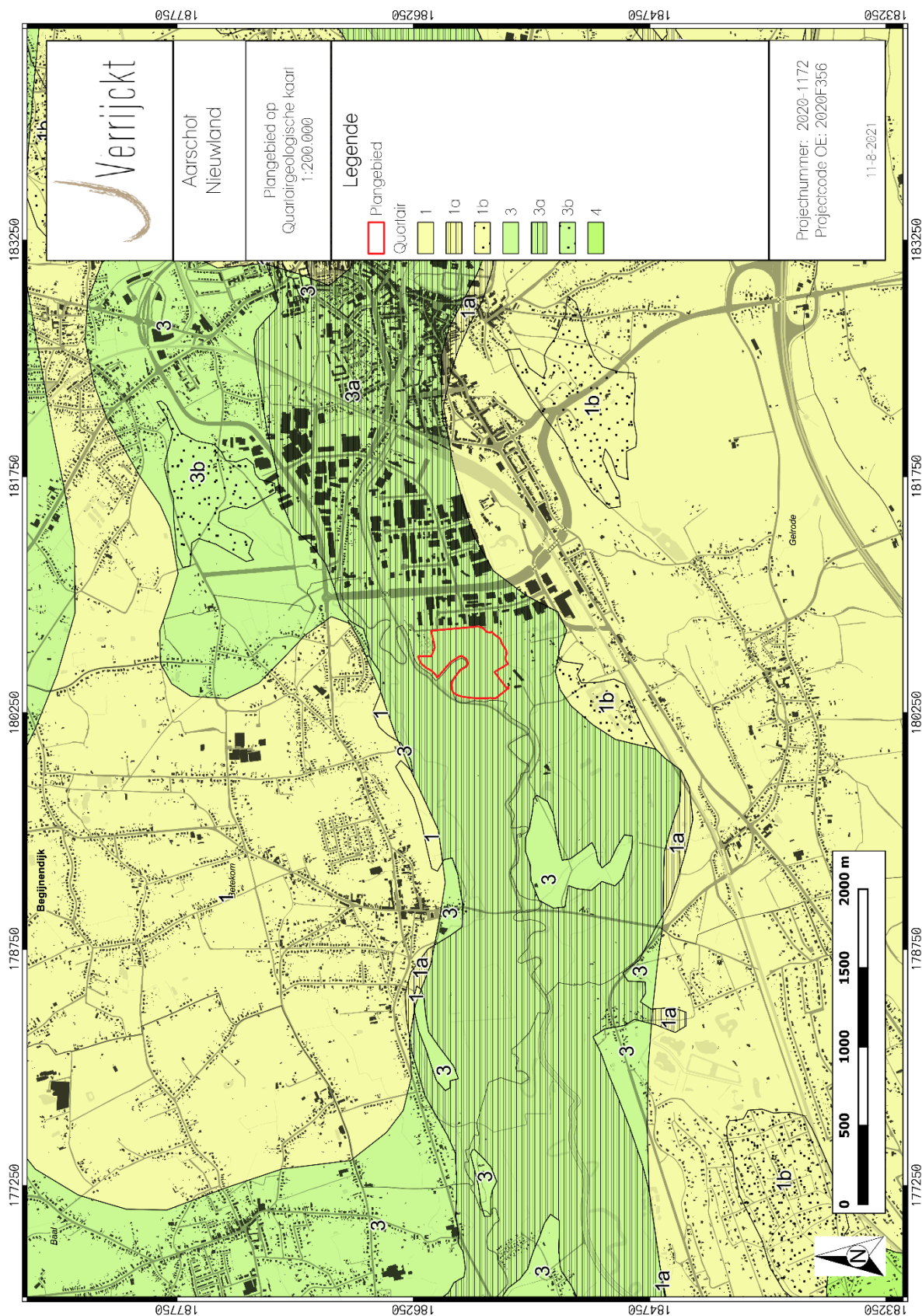
- Eep: sterk gleyige kleibodem zonder profiel. Het betreffen hydromorfe, sterk gleyige alluviale grondwatergronden. Kenmerkend is een grijsachtige bovengrond op een gegleyificeerde ondergrond. Tussen 80 en 120 cm treedt een blauwgrijs reductiehorizont op. Het kleilig alluviaal dek rust op een gevarieerd zand-, klei- of veensubstraat.
- Sbf: droge lemige zandbodem met weinig duidelijke ijzer en/of humus B horizont. Het betreffen droge podzolen. De zeer donkergrijze bovengrond is heterogeen van kleur en vertoont vlekken van uitgeloozd zand. Onder de bovengrond vindt men duidelijke resten van de E horizont. De Podzol B is dikwijls verkit. Roestverschijnselen komen voor tussen 90 en 120 cm.
- Scf: matig droge lemige zandbodem met weinig duidelijke ijzer en/of humus B horizont. Het betreffen matig droge podzolen.

Bij deze bodems met mogelijk aanwezige B-horizont kunnen paleobodems bewaard zijn gebleven. Dit verhoogt de kans op in situ bewaring van een eventueel aanwezige steentijdsite.

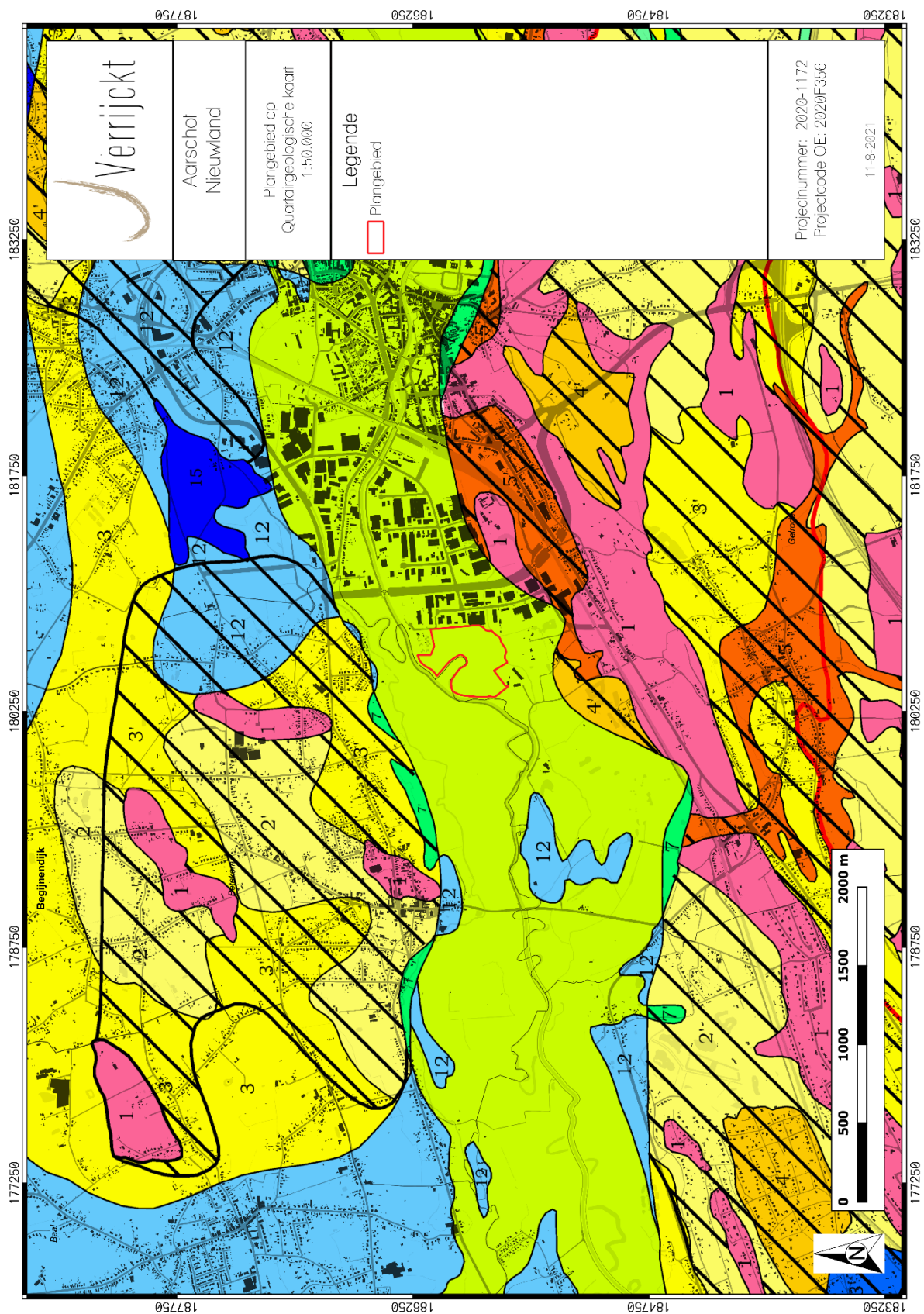
Figuur 11: Plangebied op de Tertiairgeologische kaart¹⁸

¹⁸ DOV VLAANDEREN 2021b

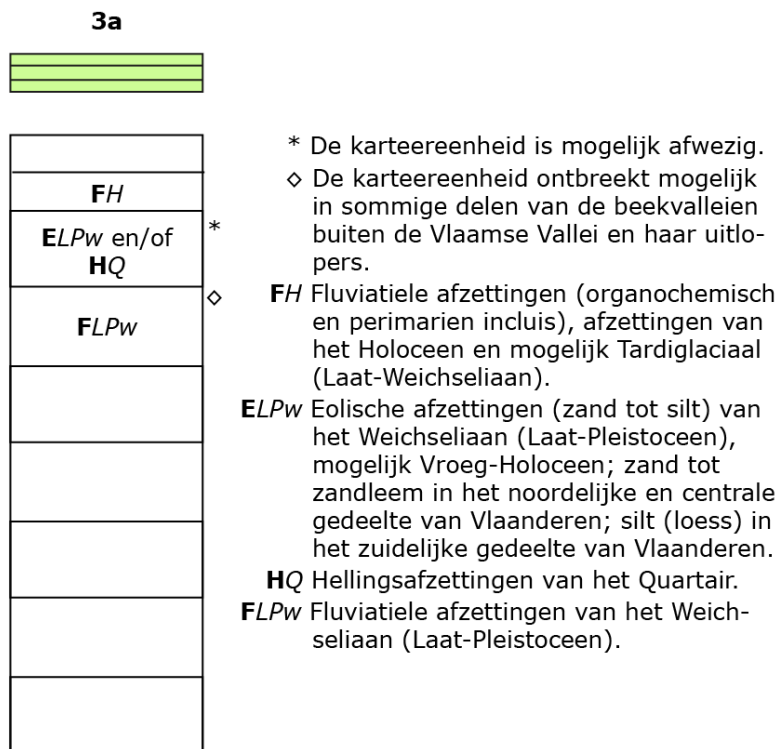

Figuur 12: Plangebied op de Quartairegeologische kaart 1:200.000¹⁹

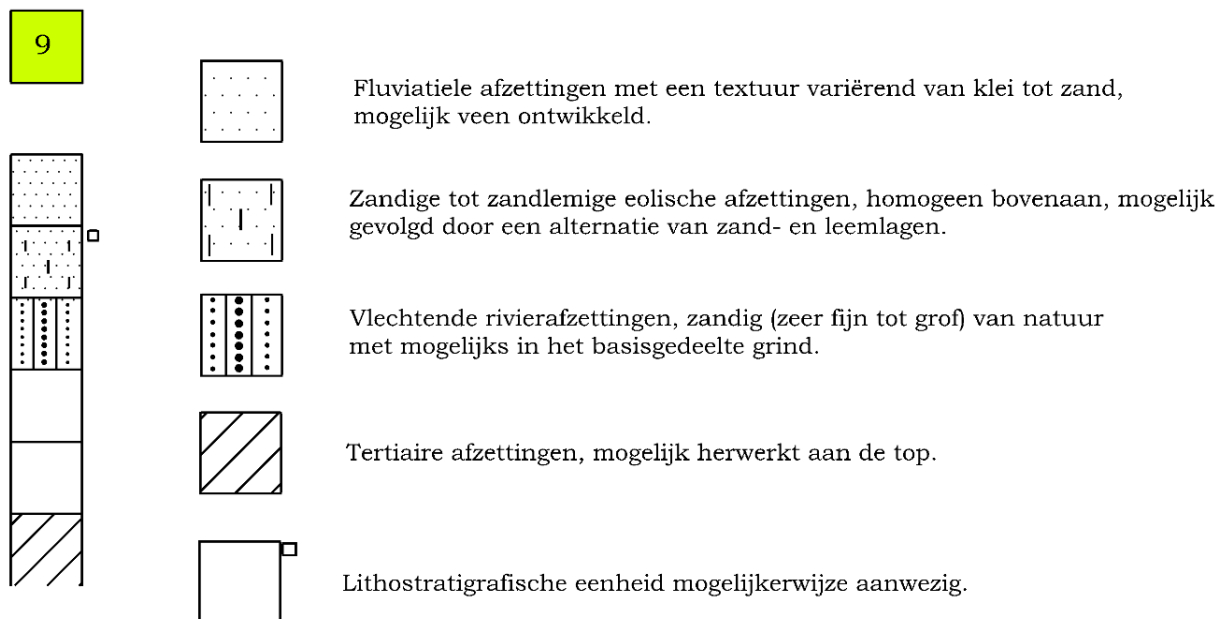
¹⁹ DOV VLAANDEREN 2021c

Figuur 13: Plangebied op de Quartairegeologische kaart 1:50.000²⁰

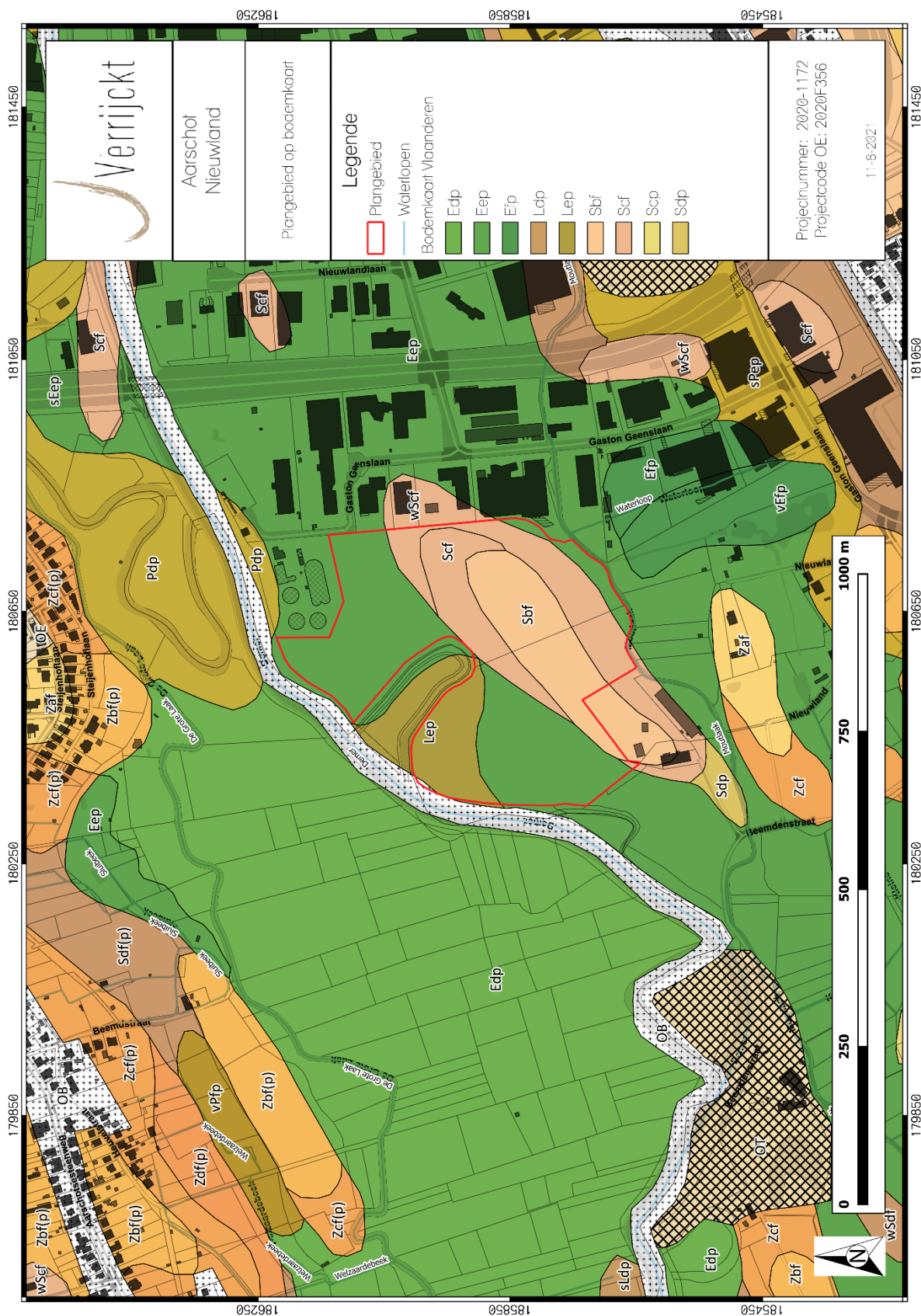
Figuur 14: Kenmerken van de Quartairgeologische kaart 1:200.000 betreffende het plangebied²¹

Figuur 15: Kenmerken van de Quartairgeologische kaart 1:50.000 betreffende het plangebied²²

²¹ DOV VLAANDEREN 2021c

²² GULLENTOPS ET AL. 1996

Figuur 16: Plangebied op de bodemkaart van Vlaanderen²³

²³DOV VLAANDEREN 2021a

1.4.5 Historische bronnen

Het plangebied ligt in de huidige gemeente Aarschot. In de historische bronnen komt de gemeente pas voor in 1107. De naam is een samenstelling van de Germaanse vormen *arnu* (arend) en *skauta* (beboste hoek hoger land, uitspringend in moerassig terrein). De oude parochie omvatte een groot gebied waarbij ook Baal, Begijnendijk, Gelrode en Rillaar hoorde. Sinds de 12de eeuw was Aarschot het centrum van een heerlijkheid. Burgers worden voor het eerst vermeld in 1200. Aarschot ontwikkelde zich dankzij scheepsverkeer op de Demer en de opbloeiende handelsbeweging tussen Brugge en Keulen. Ook de lakenindustrie en de plaatselijke wijnbouw kende succes. In 1432 kende de stad 732 huizen, een begijnhof, een Bogaardenklooster, een gasthuis en een nonnenklooster Sint-Niklaasberg. Verschillende families hebben de stad en haar omgeving in handen gehad, zoals familie Harcourt, Croy en Arenberg. In de loop van de 15de eeuw werd Aarschot geteisterd door rampen waardoor er een economische achteruitgang ontstond. Zo waren er economische dalen in de lakennijverheid en wijnbouw, en- werd de stad vernield door een brand. Twee vrije jaarmarkten moesten de economie opnieuw stimuleren. Hierbij waren de brouwindustrie, de ledernijverheid en het ambacht der scheepstrekkers op de Demer belangrijk. In de 17de en 18de eeuw blijft het stadje als gewestmarkt enige betekenis houden. Tijdens de 2de helft van de 18de eeuw worden de toenmalige gehuchten Gelrode, Begijnendijk en Baal zelfstandige gemeenten. In de 19de eeuw fungeerde Aarschot nog steeds als markt en als centrum van middelbaar onderwijs voor de omgeving. Tijdens WO I en WO II werd Aarschot zwaar geteisterd. De stad werd tijdens WO I helemaal afgebrand door de Duitsers en tijdens WO II richtten de geallieerden veel schade aan.²⁴

1.4.6 Cartografische bronnen

Villaret (1745-1748)

Het plangebied is ten tijde van het opmaken van de Villaretkaart in gebruik als grasland. De kaart is niet helemaal correct gegeorefereerd. Het plangebied situeert zich in realiteit zuidelijker. De rivier de Demer stroomt ten noorden van het plangebied, waarbij een rivierarm meandert langsheen de westelijke zijde. Ter hoogte van het plangebied komt het toponiem “Cense de Neyfland” voor, wat op een - op dat moment - nieuw in gebruik genomen land kan duiden. Het toponiem is later geëvolueerd naar de huidige benaming “Nieuwland”. Er komt geen bebouwing voor in het plangebied, maar wel ten westen ervan.

Ferraris (1771-1778)

Op de Ferrariskaart is te zien dat de loop van de Demer nog steeds op dezelfde manier is weergegeven als op de Villaretkaart. Het plangebied is nog steeds in gebruik als grasland, behalve in het westelijk gedeelte waar een akker is aangelegd. Ze situeert zich op het eerder besproken hoger gelegen gedeelte. Het toponiem weergegeven op de Ferrariskaart is “Nieven Landt”. De bebouwing komt ongeveer overeen met deze weergegeven op de Villaretkaart. In het uiterst westelijk gedeelte van het plangebied komt op de Ferrariskaart bebouwing voor. Dit gedeelte hoort echter niet bij de zone voor eventueel vervolgonderzoek.

²⁴ Hasquin, H. 1980: 23-25.

Atlas der Buurtwegen (1843-1845)

In het plangebied worden verschillende perceelsgrenzen weergegeven die niet overeenkomen met de huidige situatie. Op de Atlas der Buurtwegen is de meander van de Demer nog niet doorbroken.

Vandermaelen (1846-1854)

Ter hoogte van het plangebied wordt nog steeds vooral grasland weergegeven. De meander van de rivier de Demer is op dit moment doorbroken, maar de oude arm is nog steeds zichtbaar op de Vandermaelenkaart. Dit laat een datering toe tussen 1843 en 1854, op basis van de vergelijking met de Atlas der Buurtwegen.

Popp (1842-1879)

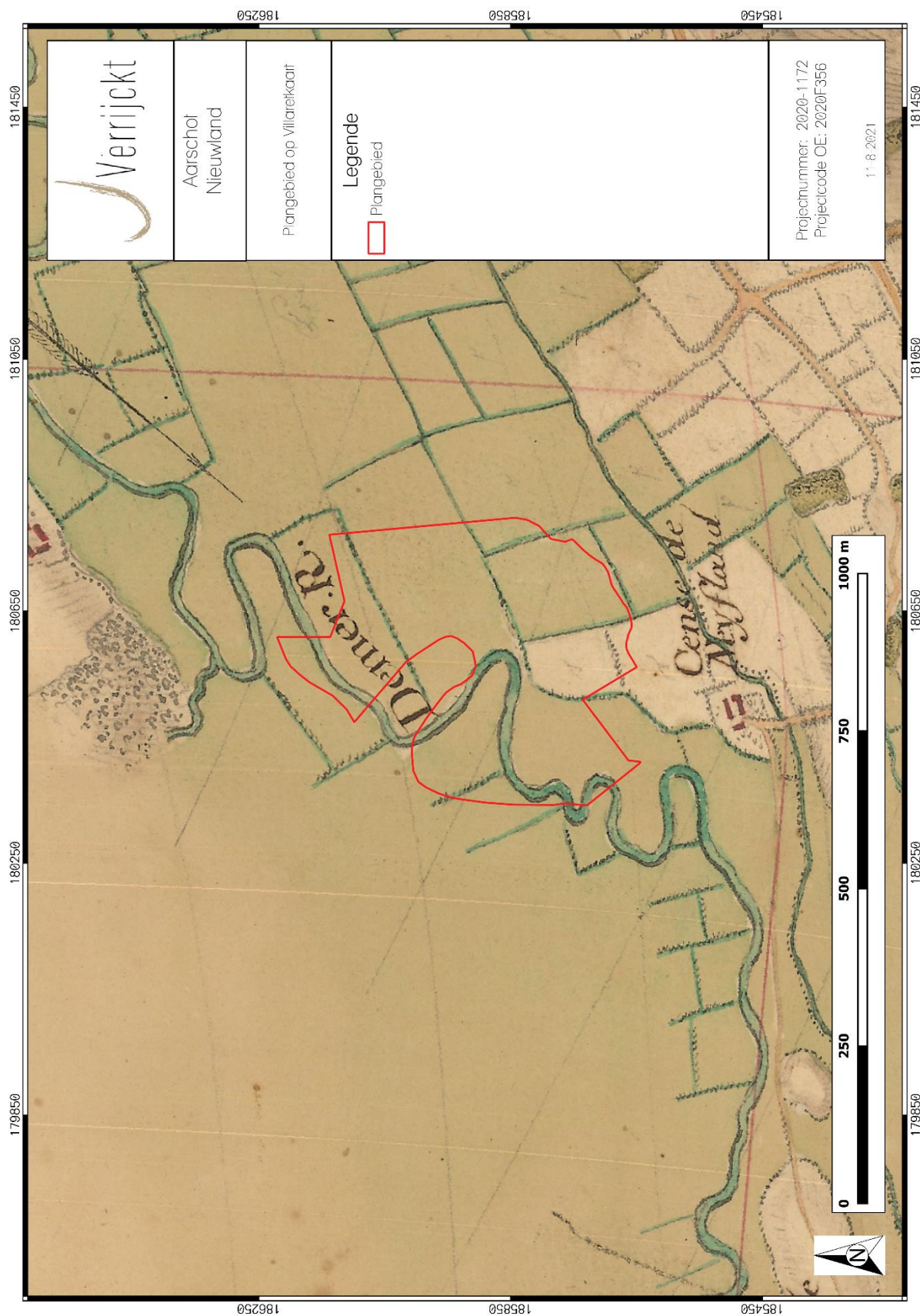
De perceelsindeling op de Popp-kaart komt overeen met deze op de Atlas der Buurtwegen voor het centrale en zuidelijke gedeelte. Er staan nog steeds geen structuren weergegeven op het plangebied, maar wel een aantal gebouwen die overeenkomen met de eerder vermelde historische kaarten.

Topografische kaart 1873

De topografische kaart 1873 komt overeen met de topografische kaart Vandermaelen. Op deze kaart staat de lokale hoger gelegen zone centraal in het plangebied duidelijk weergegeven.

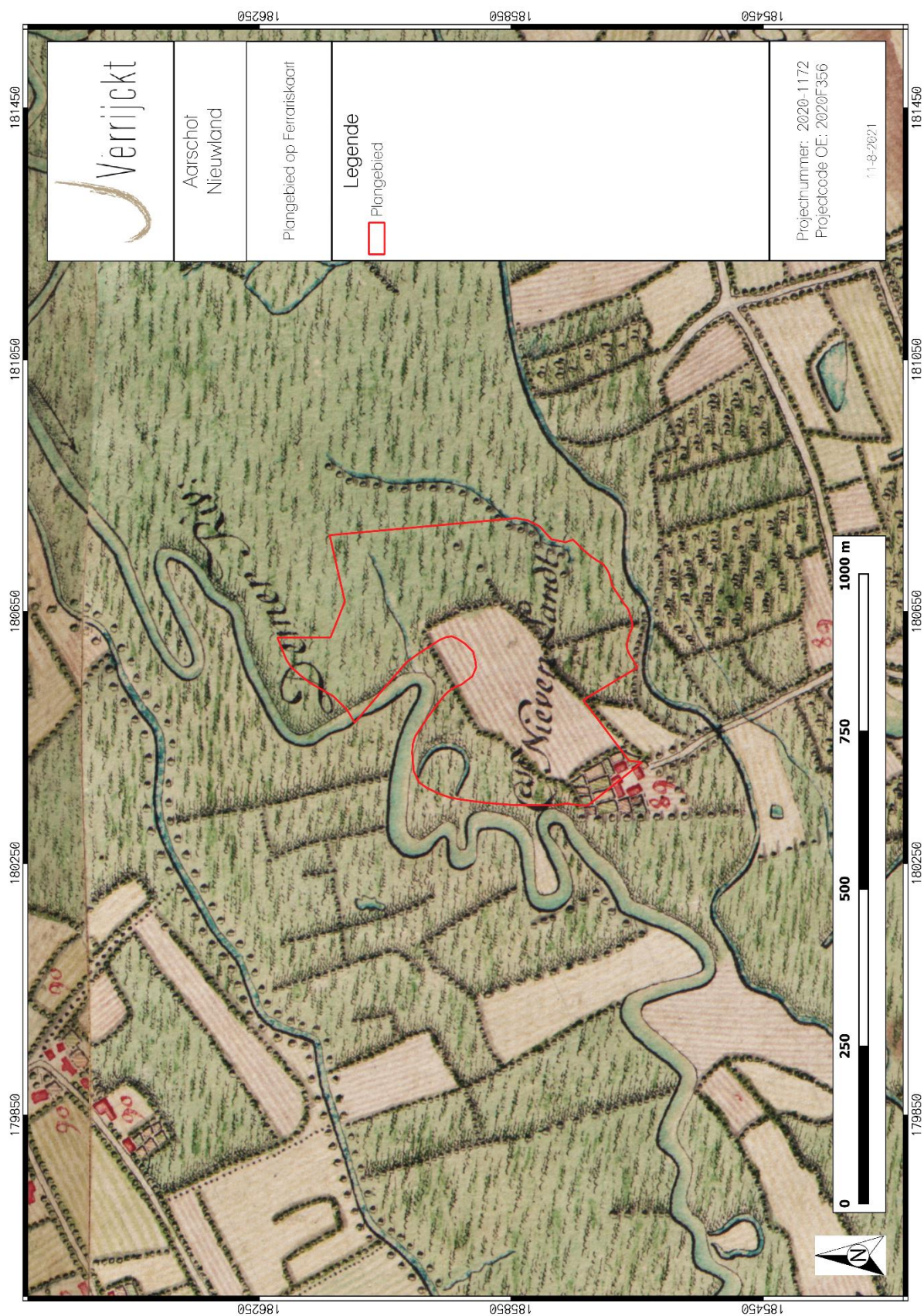
Orthofoto's (1971-1990)

In 1971 is het gehele plangebied in gebruik als landbouwgrond. In de omgeving van het plangebied komt een combinatie voor van akkers, weiland en bos. In de daaropvolgende periode tot 1990 verandert dit beeld: ten oosten van het plangebied ruimt het landbouwland en bos plaats voor een industriezone. Centraal binnen het plangebied staat bebouwing weergegeven. Deze locatie valt echter buiten de zone voor eventueel vervolgonderzoek

Figuur 17: Plangebied op de Villaretkaart²⁵

²⁵ GEOPUNT 2021a

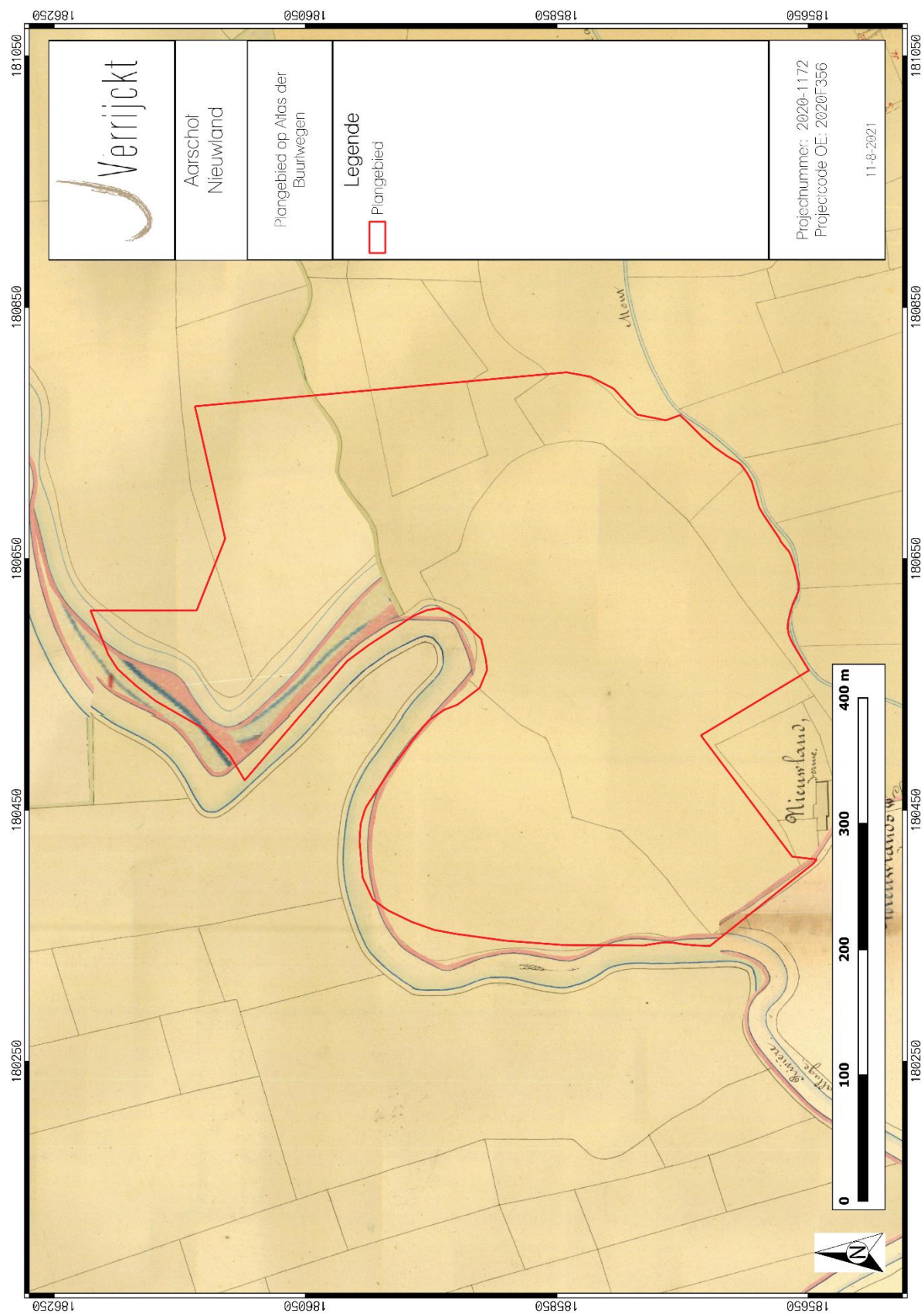
Figuur 18: Plangebied op de Ferrariskaart²⁶

²⁶ GEOPUNT 2021c

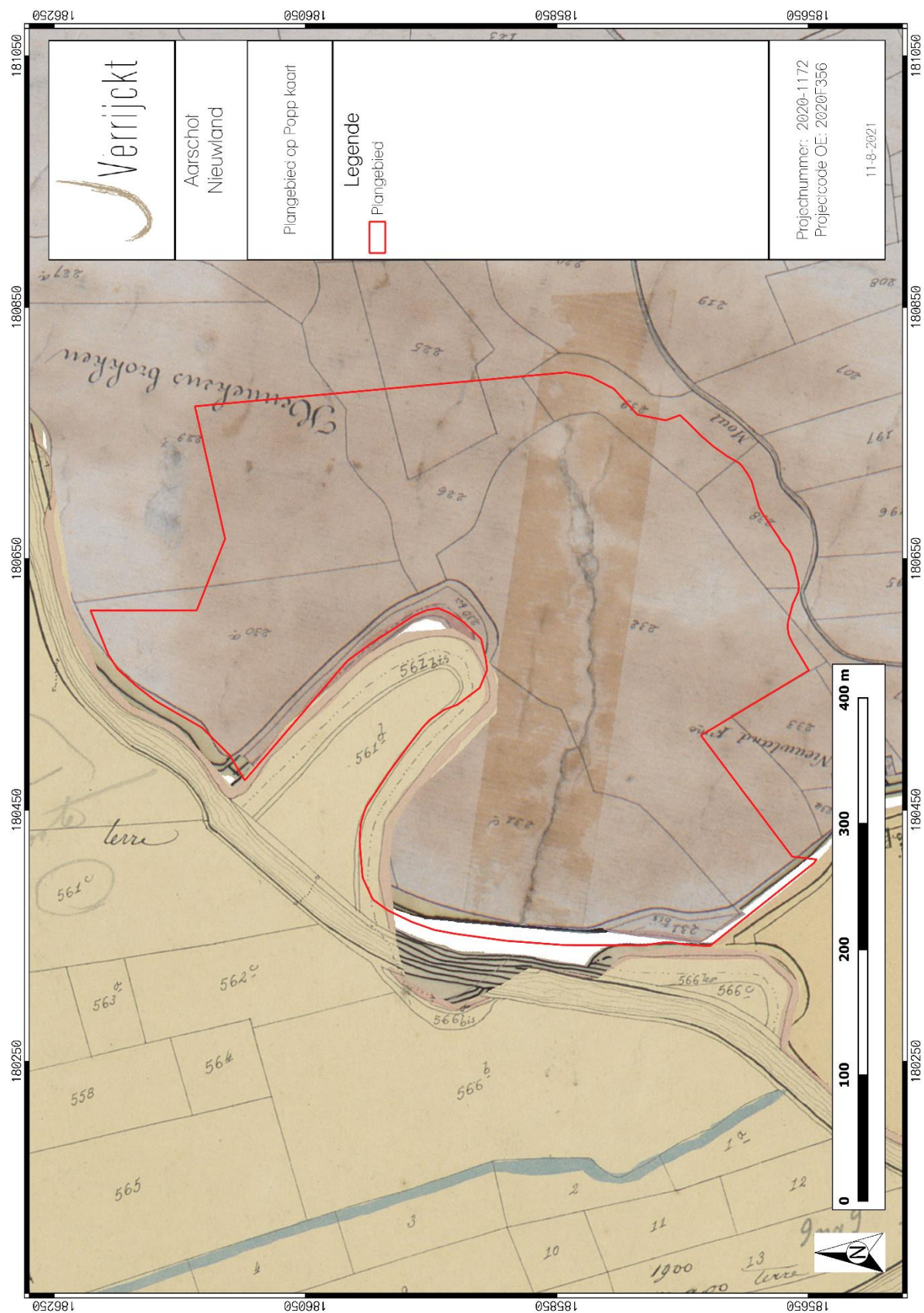
Figuur 19: Plangebied op de Vandermaelenkaart²⁷

²⁷ GEOPUNT 2021d

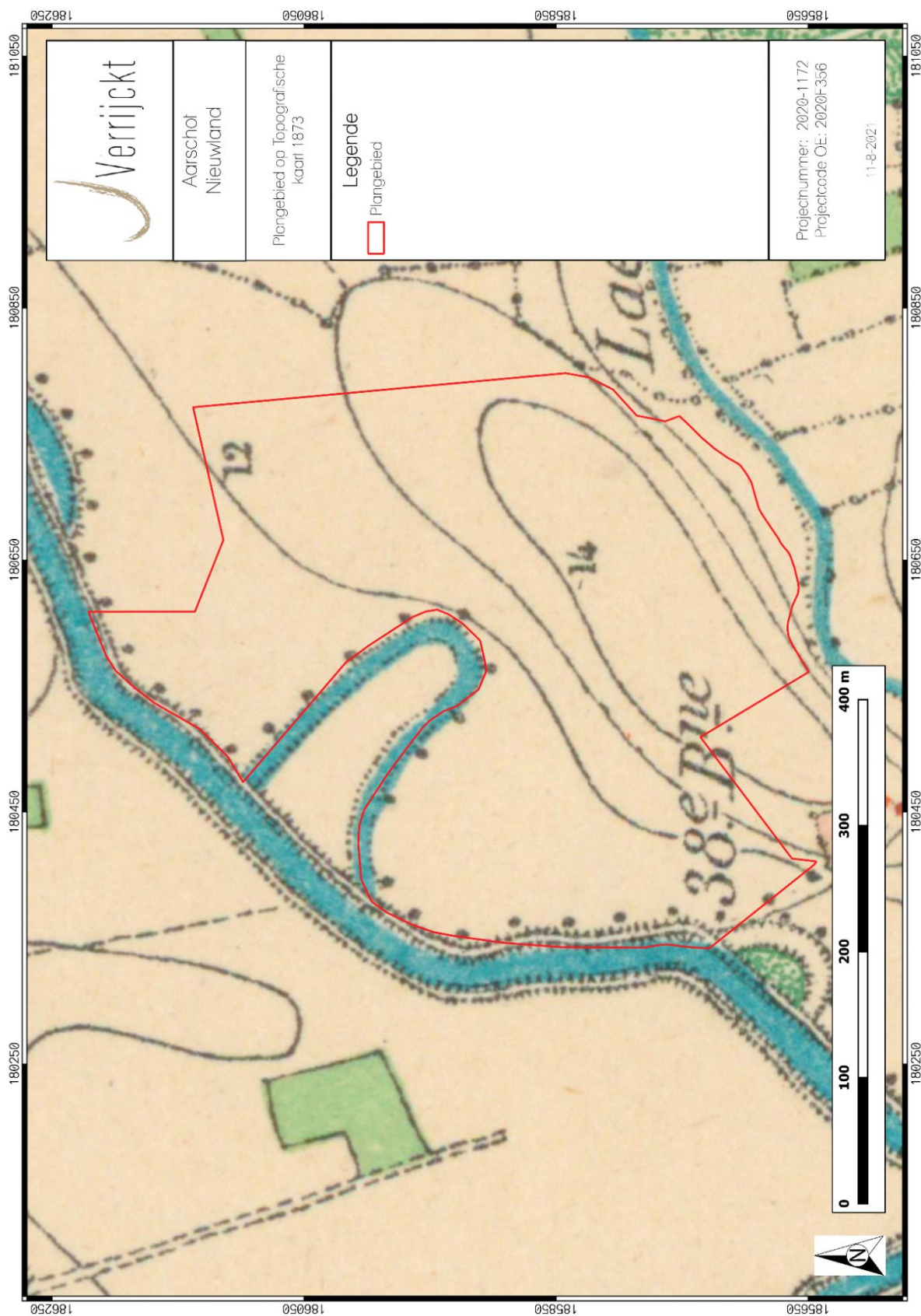
Figuur 20: Plangebied op de Atlas der Buurtwegen²⁸

²⁸ GEOPUNT 2021b

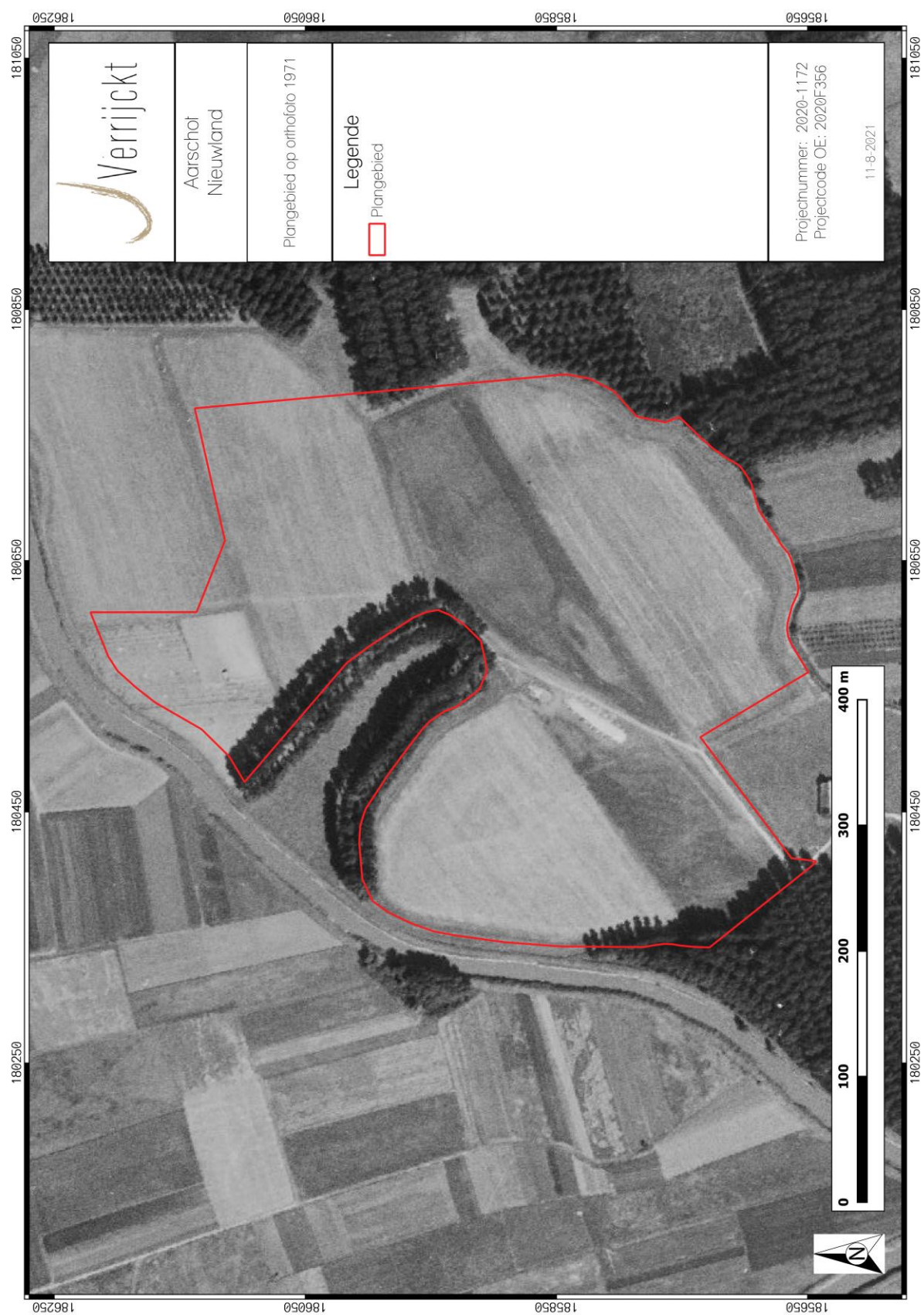
Figuur 21: Plangebied op de Poppkaart²⁹

²⁹ GEOPUNT 2021e

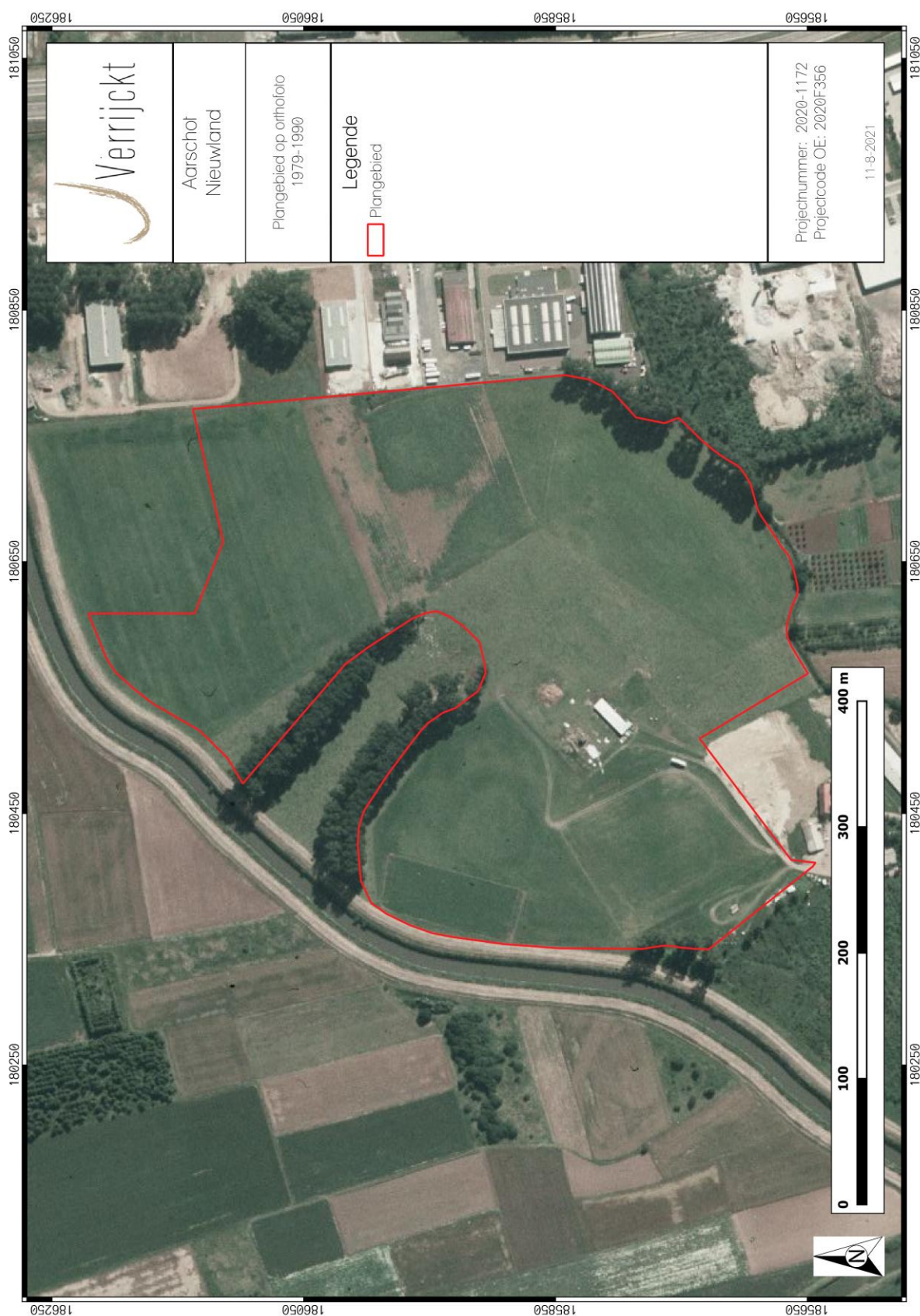
Figuur 22: Plangebied op topografische kaart 1873 ³⁰

³⁰ NGI 2021

Figuur 23: Plangebied op orthofoto uit 1971³¹

³¹ AGIV 2021

Figuur 24: Plangebied op orthofoto uit 1979-1990³²

³² AGIV 2021

1.4.7 Archeologische bronnen

Binnen de contouren van het plangebied is er één archeologische waarde gekend. Het gaat om CAI melding 204. Via veldprospectie werd lithisch materiaal gerecupereerd uit de steentijd. Meer bepaald werden er klingen, kernen, een hoeksteker en een spits gevonden in silex en wommersomkwartsiet. Er werd ook een slijpsteen gevonden uit Brusselse zandsteen. De locatie van deze vondsten – zoals weergegeven op de CAI – is op het DHM geplot op figuur 24. Het situeert zich op een licht aflopende helling van een iets hoger gelegen gedeelte in het noorden van het plangebied. Omdat het oppervlaktevondsten betreft, bevonden ze zich niet meer in situ en zijn ze mogelijk ook horizontaal verplaatst over het terrein.

Voor de ruime omgeving van het plangebied kunnen zowel de Centrale Archeologische Inventaris (CAI), als de archeologische gebeurtenissen, (vastgestelde) archeologische zones en goedgekeurde archeologienota's geraadpleegd worden. Allereerst volgt hieronder een oplijsting van de gekende archeologische waarden zoals opgelijst in de archeologische databank van vindplaatsen in Vlaanderen (CAI).

Tabel 1: Archeologische waarden in de CAI in de onmiddellijke omgeving van het plangebied.³³

CAI-NUMMER	TOPONIEM	OMSCHRIJVING	DATERING	BRON
163598	LAZARIJ 3	OPENBARE GEBOUWEN (LAZARIJ) VIA ONBEPaald	NIEUWE TIJD: 16 ^{DE} EEUW	KEMPENEERS, P., 2009. AARSCHOT. PLAATSNAMEN EN HUN GESCHIEDENIS, TIENEN, 136
236	NIEUWLAND	LITHISCH MATERIAAL VIA VELDPROSPECTIE	NEOLITHICUM	BOSCHMANS A. 1966: ARCHEOLOGISCHE WAARNEMINGEN, GELRODE, MEER SCHOONHEID, JG 13, NR. 3, 28. VERMEERSCH P.M. 1976: HET STEENTIJD MATERIAAL UIT HET NOORDELIJK HAGELAND, OUDHEIDKUNDIGE REPERTORIA, XI, DEEL 1, TEKST, 119.
204	GROTE AFSNIJDING	LITHISCH MATERIAAL VIA VELDPROSPECTIE	STEENTIJD	VERMEERSCH P.M. 1976: HET STEENTIJD MATERIAAL UIT HET NOORDELIJK HAGELAND, OUDHEIDKUNDIGE REPERTORIA, XI, DEEL 1, TEKST, 80
156946	LANBROEK/AMERBEEMD	LITHISCH MATERIAAL VIA VELDPROSPECTIE	MESOLITHICUM	/
158112	STEYENHOF	SITE MET WALGRACHT VIA KAARTSTUDIE	LATE MIDDELEEUWEN	VANDEBERGHE, M. (ED.) 2007: DE LAAKVALLEI IN HISTORISCH PERSPECTIEF: SPIEGEL VOOR DE TOEKOMST. KLEIN

³³ CAI 2020

				HISTORISCH LAAKWOORDENBOEK,64-65.
996	MEETSHOVEN	SITE MET WALGRACHT VIA KAARTSTUDIE	LATE MIDDELEEUWEN (REEDS VERMELD SINDS DE 13 ^{DE} – 14 ^{DE} EEUW ALS VOORMALIGE HOEVE VAN DE HEERLIJKHEID VAN MEYNATSHOVEN)	GENICOT L.F.; VAN AERSCHOT S.; DE CROMBRUGGHE A.; SANSEN H.; VANHOVE J. 1971: INVENTARIS VAN HET CULTUURBEZIT IN BELGIË, ARCHITECTUUR, PROVINCIE BRABANT, ARRONDISSEMENT LEUVEN, 23. MINNEN B. EN DUVOSQUEL J.M. 1993: ALBUMS DE CROY. HET HERTOOGDOM AARSCHOT ONDER KAREL VAN CROY (1595-1612). KADASTERS EN GEZICHTEN, 88-89. DE KEULENAER, P. (ED.) 2012: AARSCHOT 800 JAAR. GESCHIEDENIS VAN AARSCHOT IN WOORD EN BEELD. DEEL 1, AARSCHOT, 74-78. KEMPENEERS, P., 2009. AARSCHOT. PLAATSNAMEN EN HUN GESCHIEDENIS, TIENEN, 148-149.
163597	LAZARIJ 2	LAZARIJ VIA HISTORISCH ONDERZOEK (VERDER ONBEPaald)	LATE MIDDELEEUWEN	KEMPENEERS, P., 2009. AARSCHOT. PLAATSNAMEN EN HUN GESCHIEDENIS, TIENEN, 136.
1970	HOEVE NIEUWLAND	HOEVE VIA KAARTSTUDIE	NIEUWE TIJD: 18 ^{DE} EEUW	/
1768	STEENBERGBOSSEN	LITHISCH MATERIAAL ALS TOEVALSVONDST	STEENTIJD	INVENTARIS VERMEERSCH (COLLECTIE LABO PREHISTORIE KULEUVEN)

In de nabije omgeving van het plangebied zijn enkele CAI-meldingen aanwezig. Deze meldingen hebben voornamelijk betrekking op lithisch materiaal uit het mesolithicum en het neolithicum. Deze zijn aangetroffen via veldprospectie en/of als toevalsvondst. Ook vondsten en sporen uit de middeleeuwen zijn aangetroffen. Deze archeologische resten zijn aangetroffen via veldprospectie, mechanische prospectie en als toevalsvondst. Een lazarij, een molte, sites met walgracht en een windmolen uit de late middeleeuwen zijn ook in de omgeving aanwezig. Dit erfgoed is gevonden via kaartstudie en opgravingen. Verder zijn er een hoeve, bijgebouwen van een kasteel en een lazarij uit de nieuwe tijd (16de eeuw en 18de eeuw) in de omgeving aangetroffen via kaartstudie en opgravingen. Deze archeologische resten bevinden zich uitsluitend in de beekvallei van de Demer.

In de nabijheid van en in het plangebied zelf zijn vijf archeologienota's in akte genomen, met name 2799, 8127, 10148, 10343 en 14386. Deze archeologienota's geven geen verder archeologisch onderzoek. De archeologienota geschreven door CLAESSEN, J. in 2017 geeft de reden dat het grootste deel van het plangebied reeds werd verstoord in het verleden of het terrein blijft in zijn huidige

toestand behouden. De geplande werken zullen het archeologisch bodemarchief beperkt verstoren.³⁴ De archeologienota geschreven door DEVROE, A. in 2018 geeft de reden dat er enerzijds een lage tot middelmatige archeologische kans is op het aantreffen van archeologische sites. Anderzijds zijn de bodemingrepen vrij beperkt en verspreid. Hierdoor is er een vrij beperkte kenniswinst dat bekomen zal worden, indien verder archeologisch vervolgonderzoek uitgevoerd zal worden.³⁵

Er werd voor een deel van het plangebied – namelijk het westelijke gedeelte – samen met een zeer groot gebied ten westen van het plangebied, rond de Demermeanders reeds een archeologienota opgesteld (id 10148) in het kader van de herontwikkeling van verschillende Dendermeanders tot een natuurgebied. Hierbij werden in enkele zones controleboringen uitgevoerd die buiten het plangebied vallen. Er werd geen vervolgonderzoek geadviseerd door de combinatie van de lage verstoringsgraad van de geplande ingrepen en het laag voorkomen van stabilisatieniveaus, zoals waargenomen tijdens de boringen.³⁶ Archeologienota met id 10343 werd geschreven voor de bouw van twee nieuwe windturbines in het oostelijk gedeelte van het plangebied. Er werd een landschappelijk booronderzoek geadviseerd. Op basis van de resultaten van dit onderzoek zou er een boorcampagne, eventueel aangevuld met proefputten in functie van artefactensites, kunnen geadviseerd worden.³⁷ Bij een herlokalisering van de geplande windturbines werd archeologienota 18523 opgesteld³⁸, waarbij het advies hetzelfde was als bij de voorgaande nota. Er is voor deze laatste twee archeologienota's geen vervolgonderzoek gerapporteerd.

Er werd ten zuiden van het plangebied een proefsleuvenonderzoek uitgevoerd (id 14960). Er werden tijdens dit onderzoek (sub-)recente verstoringen aangetroffen, maar geen grondsporen of artefacten die wijzen op een archeologische site. Het betrof een onderzoek met meerdere fasen, waarbij in het noordwestelijke gedeelte van het plangebied nog vervolgonderzoek dient te gebeuren.³⁹

³⁴ CLAESEN, ET AL. 2017, 32. (ID 2799)

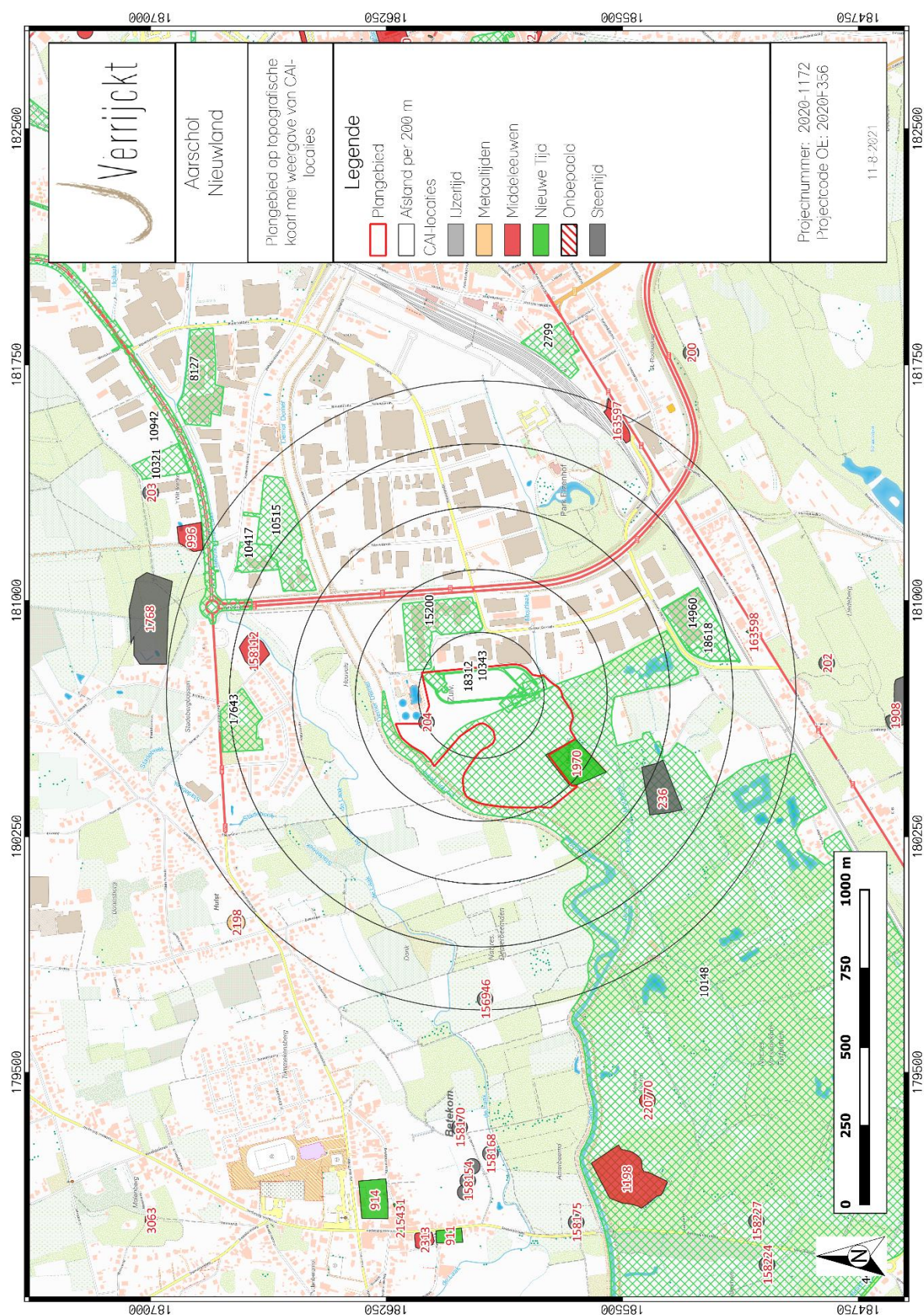
³⁵ DEVROE 2018, 29. (ID 8127)

³⁶ SWAELENS & PAWELCZAK 2019 (ID 10148)

³⁷ VAN GOIDSENHOVEN 2019 (ID 10343)

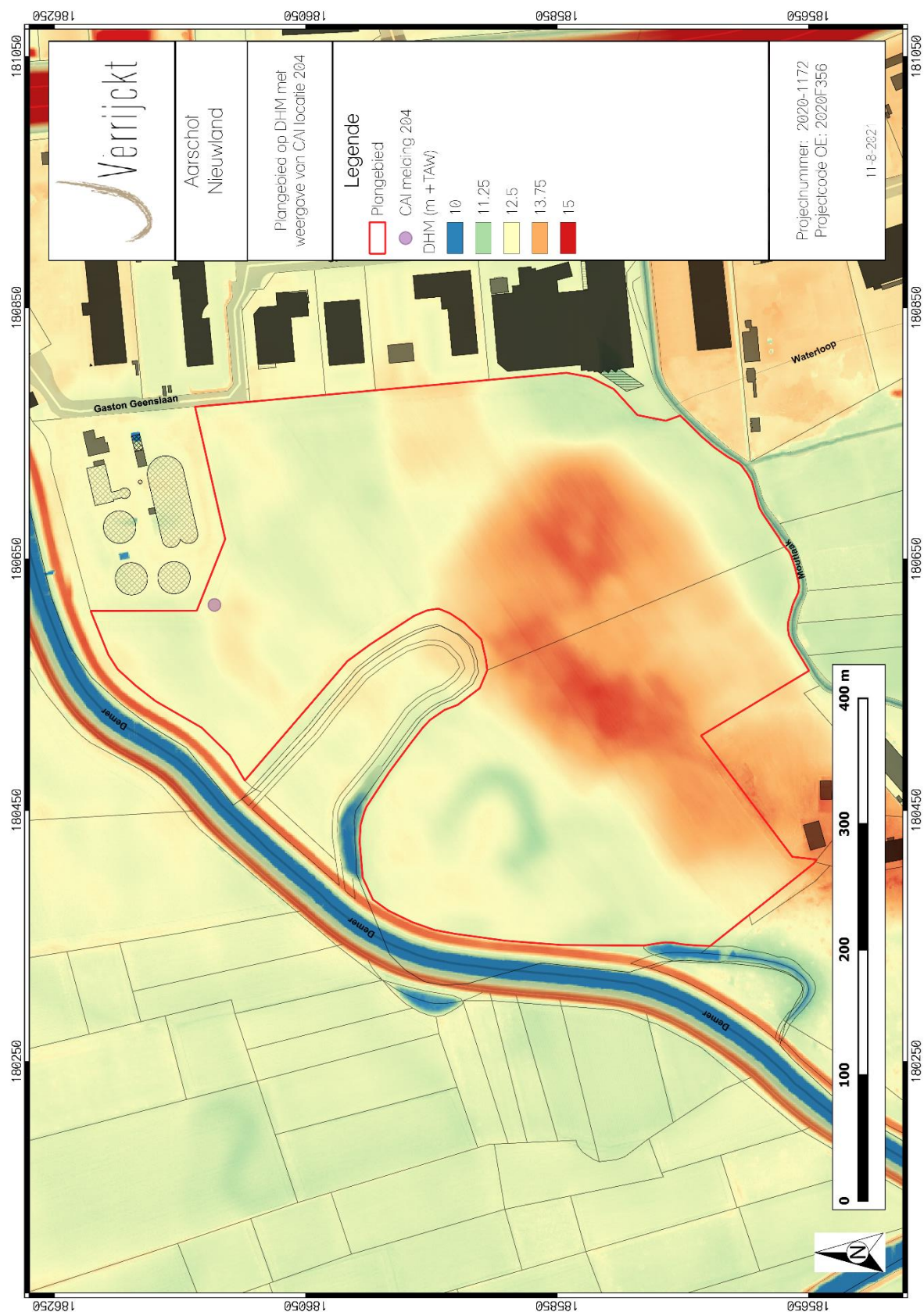
³⁸ VAN GOIDSENHOVEN 2021 (ID 18523)

³⁹ DEVILLE ET AL. 2020 (ID 14960)

Figuur 25: Plangebied en omgeving op de CAI-kaart⁴⁰

⁴⁰ CAI 2021

Figuur 26: Plangebied op DHM⁴¹ met weergave van CAI-locatie 204 ⁴²

⁴¹ AGIV 2021b

⁴² CAI 2021

1.5 Besluit

1.5.1 Beantwoording onderzoeksvragen

- Wat zijn de gekende archeologische en historische gegevens en welke aanwijzingen bevatten de bestaande bronnen over het archeologische potentieel van het terrein?

Binnen de contouren van het plangebied is er één archeologische waarde gekend. Via veldprospectie werd lithisch materiaal gerecupereerd uit de steentijd. Meer bepaald werden er klingen, kernen, een hoeksteker en een spits gevonden in silex en wommersomkwartsiet. Er werd ook een slijpsteen gevonden uit Brusselse zandsteen. In de nabije omgeving van het plangebied zijn enkele CAL-meldingen aanwezig. Deze meldingen hebben voornamelijk betrekking op lithisch materiaal uit het mesolithicum en het neolithicum. Deze zijn aangetroffen via veldprospectie en/of als toevalsvondst. Ook vondsten en sporen uit de middeleeuwen zijn aangetroffen. Op basis van deze gegevens is er een groot potentieel voor het aantreffen van een archeologische artefactensite uit het paleolithicum of mesolithicum.

- Zijn er gegevens gekend dat de bodem (deels) verstoord is?

Het plangebied is in gebruik als landbouwgebied waarop geen bovengrondse structuren aanwezig zijn. Door de studie van historisch kaartmateriaal is gebleken dat er geen structuren hebben gestaan vanaf de 18^e eeuw. De verstoring in de ondergrond is dus vermoedelijk minimaal, naast verploeging. Er zijn mogelijk delen van het plangebied genivelleerd. In het centrale gedeelte van het plangebied bevindt zich een hoger gebied, dat mogelijk bij landbouwactiviteiten werd verlaagd.

- Wat is de impact van de geplande werken?

De opdrachtgever plant op het terrein de bouw van een industrieel complex met kantoorruimte.

Het terrein wordt gedeeltelijk opgehoogd tot 13,20 m +TAW. Hierbij wordt de teelaarde niet eerst afgegraven, maar direct opgehoogd. Hierdoor zullen de geplande werken ter hoogte van deze ophoging geen bodemverstoring veroorzaken (cfr. Figuur 6). Er is voor deze zone voldoende informatie gegenereerd om te besluiten dat geen verder vooronderzoek nodig is:

“2° een archeologienota of nota op te maken die het ontbreken van potentieel op kennisvermeerdering afdoende staakt (doordat de geplande bodemingrepen geen impact hebben op het eventueel aanwezige erfgoed of doordat verder onderzoek van het aanwezige erfgoed geen nuttige kenniswinst zou opleveren)”⁴³

De ophoging zal voornamelijk in het noordelijk gedeelte plaatsvinden waarbij er tot ca. 1,5 meter wordt opgehoogd.

Er worden een breekhal, opslagbakken voor materialen en afvalstoffen, toegangsgebouw, weegbruggen, een betoncentrale, laguneringbekken, kantoorruimte, twee windturbines en een bovengronds waterbekken gerealiseerd. De gebouwen worden gerealiseerd op paalfunderingen zonder ondergrondse niveaus, waarbij de totale oppervlakte ca. 8.500 m² bedraagt (breekhal 6.100 m²; werkplaats 1.500 m²; kantoorgebouw 900 m²). Er wordt een bovengronds waterbekken voorzien met een oppervlakte van 6.400 m². De bodemingrepen die hiermee gepaard gaan zijn variabel en gaan lokaal maximaal 2 meter diep. Het laguneringbekken heeft een oppervlakte van ca. 700 m² en wordt op 2 meter uitgegraven. Er wordt beton- en asfaltverharding gerealiseerd op een diepte van 60 cm. De oppervlakte hiervan bedraagt ca. 28.800 m². Delen van het plangebied worden ook verhard

⁴³ AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED, 2016. CGP

in gebroken steenslag op een diepte van 60 cm. De oppervlakte hiervan bedraagt ca. 15.300 m². Er wordt aan de westelijke en noordelijke zijde van de geplande werken een waterbuffer voorzien met hiernaast bomen. Deze bodemingreep wordt tussen 1 meter en 10 cm diepte gepland en kent een oppervlakte van ca. 10.200 m². De bodemingreep wordt ondieper in het noordelijk gedeelte door de geplande ophoging. Hierbij worden lokaal eventueel in het plangebied aanwezige archeologische waarden onherroepelijk vernietigd.

Er wordt een groenzone voorzien rondom de gebouwen met een oppervlakte van ca. 32.200 m². Hier worden geen bodemingrepen uitgevoerd waardoor deze zone niet wordt meegenomen bij het gebied voor eventueel archeologisch vervolgonderzoek. Er werd reeds een archeologienota ⁴⁴ bekrachtigd voor het plangebied waarbij de constructie van twee windmolens werd behandeld. De bouw hiervan wordt uitgevoerd alvorens de andere geplande werken aan bod komen. De zone voor eventueel archeologisch vervolgonderzoek wordt hierdoor aangepast zodat er geen overlap bestaat.

- Is er via archeologisch onderzoek of waarnemingen op aanpalende of nabijgelegen percelen reeds info beschikbaar over de dikte en de opbouw van het aanwezige bodemarchief?

Er is geen beschikbare informatie over de dikte en de opbouw van het aanwezige bodemarchief.

- Is er een archeologische site aanwezig? Zo ja, wat zijn de karakteristieken en de bewaringstoestand ervan? Wat is de relatie met het landschap? Welke waarde heeft de site?

De gekende archeologische waarden voor het plangebied, namelijk de oppervlaktevondsten, kunnen wijzen op een archeologische site. Deze werden echter aan het oppervlak gevonden en bevinden zich niet meer in situ. Om uitsluitel te geven over de aanwezigheid van een archeologische site is vervolgonderzoek noodzakelijk.

- Wat is de te volgen strategie tijdens een eventueel verder onderzoek en welke bijkomende onderzoeksvragen moeten daarbij beantwoord worden?

Om de gesteldheid van de bodem in kaart te brengen dient eerst een landschappelijk bodemonderzoek plaats te vinden. Op basis hiervan kan worden overgegaan naar vervolgonderzoek. Hierbij dient door de hoge verwachting voor artefactensites uit het laat-paleolithicum en mesolithicum speciale aandacht te gaan naar het opsporen ervan.

1.5.2 Archeologische verwachting

Het plangebied ligt in de huidige gemeente Aarschot. In de historische bronnen komt de gemeente pas voor in 1107. De naam is een samenstelling van de Germaanse vormen *arnu* (arend) en *skauta* (beboste hoek hoger land, uitspringend in moerassig terrein). De oude parochie omvatte een groot gebied waarbij ook Baal, Begijnendijk, Gelrode en Rillaar hoorde. Sinds de 12de eeuw was Aarschot het centrum van een heerlijkheid. Burgers worden voor het eerst vermeld in 1200. Aarschot ontwikkelde zich dankzij scheepsverkeer op de Demer en de opbloeiende handelsbeweging tussen Brugge en Keulen.

De omgeving rond het projectgebied bevindt zich volgens het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (DHM) tussen 10 en 50 m + TAW. Het plangebied zelf situeert zich tussen 11 en 15 m + TAW, in een lager gedeelte van het landschap. Het plangebied grenst in het noorden aan de rivier de Demer. In

⁴⁴ VAN GOIDSENHOVEN & WILLAERT 2021 met projectcode 2019A58 en id: 18523

het noordwesten grenst het plangebied aan een oude rivierarm van de Demer die thans is verland. Deze is nog zichtbaar zowel op het Digitaal Hoogtemodel als in de vorm van het kadaster. In het zuiden grenst het plangebied aan de beek de Moutlaak. Binnen het plangebied komt een microtopografie voor: er zijn twee iets hogere delen in het noorden en oosten. Deze kennen een hoogteverschil van ongeveer 75 cm. Nog opvallender is het hoger gelegen gedeelte in het centrale gedeelte van het plangebied. Dit gedeelte heeft een noordoost-zuidwest oriëntatie en zet zich ten zuidwesten verder buiten het plangebied. Het hoogteverschil binnen het plangebied bedraagt 225 cm. De combinatie van deze uitgesproken microtopografie en nabijheid van open water verhoogt de kans sterk op de aanwezigheid van een archeologische site, voornamelijk op een site uit het laat-paleolithicum of mesolithicum. In geomorfologisch opzicht bevindt het plangebied zich in de oostelijke uitloper van de Vlaamse Vallei. Op de bodemkaart van Vlaanderen is de bodem in het plangebied gekarteerd als Eep in het noorden, zuiden en westen en als Sbf en Scf centraal ter hoogte van het hoger gelegen gedeelte. Eep betreft een sterk gleyige kleibodem zonder profiel. Het betreffen hydromorfe, sterk gleyige alluviale grondwatergronden. Sbf-bodems zijn droge lemige zandbodems met weinig duidelijke ijzer en/of humus B horizont. Het betreffen droge podzolen. Onder de bovengrond vindt men duidelijke resten van de E horizont. De Podzol B is dikwijls verkit. Scf-bodems zijn matig droge lemige zandbodems met weinig duidelijke ijzer en/of humus B horizont. Het betreffen matig droge podzolen. Bij deze bodems met mogelijk aanwezige B-horizont kunnen paleobodems bewaard zijn gebleven. Dit verhoogt de kans op in situ bewaring van een eventueel aanwezige steentijdsite.

Binnen de contouren van het plangebied is er één archeologische waarde gekend. Via veldprospectie werd lithisch materiaal gerecupereerd uit de steentijd. Meer bepaald werden er klingen, kernen, een hoeksteker en een spits gevonden in silex en wommersomkwartsiet. Er werd ook een slijpsteen gevonden uit Brusselse zandsteen. In de nabije omgeving van het plangebied zijn enkele CAI-meldingen aanwezig. Deze meldingen hebben voornamelijk betrekking op lithisch materiaal uit het mesolithicum en het neolithicum. Deze zijn aangetroffen via veldprospectie en/of als toevalsvondst. Ook vondsten en sporen uit de middeleeuwen zijn aangetroffen. Op basis van deze gegevens is er een groot potentieel voor het aantreffen van een archeologische artefactensite uit het laat-paleolithicum of mesolithicum.

Op basis van bovenstaande gegevens is er een hoge archeologische verwachting toe te schrijven voor artefactensites uit de steentijd. De verwachting voor sporensites uit de metaaltijden, Romeinse periode en middeleeuwen (vroege, volle en late middeleeuwen) is eerder matig. Er is een lage verwachting voor eventuele archeologische sites uit de recentere perioden.

1.5.3 Potentieel op kennisvermeerdering

Op basis van bovenstaande archeologische verwachting kan een potentieel op kennisvermeerdering geformuleerd worden.

Gelet op het ontbreken van goed onderzochte, grootschalige archeologische onderzoeken in de omgeving van het plangebied, is er een hoog potentieel op kennisvermeerdering aanwezig.

1.5.4 Afweging noodzaak verder vooronderzoek

Na een uitgebreide bureaustudie waarbinnen historische, cartografische, geologische, geografische en bodemkundige bronnen werden onderzocht en teruggekoppeld aan het hedendaagse terreingebruik en de bouwplannen van de opdrachtgever, kan geconcludeerd worden dat tot op

heden onvoldoende informatie gegenereerd is om de mogelijke impact van de geplande werken op een eventueel archeologisch vondsten- en sporenbestand aan te tonen.

Uit bovenstaande onderzoek kan niet met zekerheid gesteld worden dat er een, goed bewaarde, archeologische site aanwezig is en dat deze archeologische site bedreigt wordt door de geplande werkzaamheden. Gelet op de gekende gegevens uit de omgeving van het plangebied is de kans aanwezig dat er een archeologische site uit de steentijd, metaaltijden, Romeinse periode en middeleeuwen aanwezig is. De aanwezigheid en bewaringstoestand van eventuele archeologische sites, alsook de potentiële bedreiging, kan enkel bevestigd worden door de uitvoering van een landschappelijk booronderzoek en eventuele vervolgonderzoeken. Hierbij moeten volgende vragen beantwoord worden:

Bodem

- Welke bodemhorizonten worden in de boringen of profielen aangetroffen en wat is de genese ervan? Welke zijn de bodemprocessen die hiermee geassocieerd worden?
- Wat is de relatie tussen deze bodemhorizonten en het omliggende landschap?
- Vertegenwoordigen deze horizonten relevante archeologische niveaus?
- Indien deze horizonten relevante archeologische niveaus omvatten:
 - o Wat is de aard van dit niveau?
 - o Heeft dit niveau een duidelijke begrenzing?
 - o Kan dit niveau gedateerd worden?
 - o Zijn er aanwijzingen dat dit niveau geassocieerd kan worden met een archeologische site?
 - o Wat is de bewaringstoestand van dit niveau?
 - o Wat is de impact van de geplande graafwerken op dit niveau?

Sites uit de steentijden en vuursteenconcentraties

- Zijn er steentijdartefacten aanwezig?
- Is er een clustering in de steentijdartefacten aan te wijzen?
- Wat zijn de grenzen van de ruimtelijke spreiding(en) van de steentijdartefacten?

- Wat is de datering van de artefacten?

Sporenbestand

- Zijn er sporen aanwezig? Wat is de aard en de datering van de sporen?
- Hoe is de bewaringstoestand van de sporen?
- Maken de sporen deel uit van één of meerdere structuren?
- Behoren de sporen tot één of meerdere periodes?
- Wat is de relatie tussen de bodem, de archeologische sporen en de landschappelijke context?
- Kunnen archeologische vindplaatsen in tijd, ruimte en functie afgebakend worden (incl. de argumentatie)? Is er een relatie met omliggende vindplaatsen?
- Wat is de vastgestelde en verwachte bewaringstoestand van elke archeologische vindplaats?
- Wat is de waarde van elke vastgestelde archeologische vindplaats?

Impact geplande bodemingrepen

- Wat is de potentiële impact van de geplande ruimtelijke ontwikkeling op de waardevolle archeologische vindplaatsen?
- Voor waardevolle archeologische vindplaatsen die bedreigd worden door de geplande ruimtelijke ontwikkeling: hoe kan deze bedreiging weggenomen of verminderd worden (maatregelen behoud in situ)?

Motivatie en bepalingen mogelijk verder archeologisch onderzoek

- Voor waardevolle archeologische vindplaatsen die bedreigd worden door de geplande ruimtelijke ontwikkeling en die niet in situ bewaard kunnen blijven:
 - o Wat is de ruimtelijke afbakening (in drie dimensies) van de zones voor vervolgonderzoek?
 - o Welke aspecten verdienen bijzondere aandacht, zowel vanuit methodologie als aanpak voor het vervolgonderzoek?
- Welke vraagstellingen zijn voor vervolgonderzoek relevant?
- Zijn er voor de beantwoording van deze vraagstellingen natuurwetenschappelijke onderzoeken nodig? Zo ja, welke type staalnames zijn hiervoor noodzakelijk en in welke hoeveelheid?
- Wat is de financiële impact van eventueel vervolgonderzoek?

Volgens bovenstaande kan gesteld worden dat er niet voldoende informatie aanwezig is over de eventuele aan- of afwezigheid van archeologische sites. Er is wel voldoende informatie aanwezig om te beoordelen dat eventuele archeologische sites voldoende kenniswinst opleveren.

Gelet op de toekomstige bouwwerkzaamheden, is verder archeologisch onderzoek noodzakelijk.

1.5.5 Samenvatting

Naar aanleiding van de aanvraag van een omgevingsvergunning voor stedenbouwkundige handelingen, waarbij een industrieel complex wordt gecreëerd, werd een archeologienota opgesteld. Op basis van bovenstaande gegevens is er een hoge archeologische verwachting toe te schrijven voor artefactensites uit de steentijd. De verwachting voor sporensites uit de metaaltijden, Romeinse periode en middeleeuwen (vroeg, volle en late middeleeuwen) is eerder matig. Er is een lage verwachting voor eventuele archeologische sites uit de recentere perioden. Bij de geplande werken worden eventueel in het plangebied aanwezige archeologische waarden onherroepelijk vernietigd. Gelet op de toekomstige bouwwerkzaamheden, is verder archeologisch onderzoek noodzakelijk.

2 Lijst met figuren

Figuur 1: Plangebied op topografische kaart	2
Figuur 2: Plangebied op kadasterkaart (GRB).....	3
Figuur 3: Inplantingsplan	8
Figuur 4: Plangebied met weergave van toekomstige inplanting op orthofoto	9
Figuur 5: Terreinsnedes	10
Figuur 6: Plangebied op DHM met weergave van de zone van ophogingen.....	11
Figuur 7: Gebieden voor vervolgonderzoek op GRB	12
Figuur 8: Bestaande toestand	13
Figuur 9: Plangebied op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (DHM).....	15
Figuur 10: Omgeving van het plangebied op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (DHM).....	16
Figuur 11: Plangebied op de Tertiairgeologische kaart	19
Figuur 12: Plangebied op de Quartairgeologische kaart 1:200.000	20
Figuur 13: Plangebied op de Quartairgeologische kaart 1:50.000	21
Figuur 14: Kenmerken van de Quartairgeologische kaart 1:200.000 betreffende het plangebied	22
Figuur 15: Kenmerken van de Quartairgeologische kaart 1:50.000 betreffende het plangebied	22
Figuur 16: Plangebied op de bodemkaart van Vlaanderen	23
Figuur 17: Plangebied op de Villaretkaart	26
Figuur 18: Plangebied op de Ferrariskaart	27
Figuur 19: Plangebied op de Vandermaelenkaart.....	28
Figuur 20: Plangebied op de Atlas der Buurtwegen	29
Figuur 21: Plangebied op de Poppkaart	30
Figuur 22: Plangebied op topografische kaart 1873	31
Figuur 23: Plangebied op orthofoto uit 1971	32
Figuur 24: Plangebied op orthofoto uit 1979-1990.....	33
Figuur 25: Plangebied en omgeving op de CAI-kaart	37
Figuur 26: Plangebied op DHM met weergave van CAI-locatie 204	38

3 Lijst met tabellen

Tabel 1: Archeologische waarden in de CAI in de onmiddellijke omgeving van het plangebied..... 34

4 Plannenlijst

Plannenlijst Aarschot Nieuwland		Projectcode bureauonderzoek 2020-1172
Plannummer		Figuur 1
Type plan		Topografische kaart
Onderwerp plan		Plangebied op topografische kaart.
Aanmaakschaal		1:5.000
Aanmaakwijze		Digitaal
Datum		11/08/2021
Plannummer		Figuur 2
Type plan		Kadasterkaart
Onderwerp plan		Plangebied op het GRB (kadasterkaart)
Aanmaakschaal		1:2.500
Aanmaakwijze		Digitaal
Datum		11/08/2021
Plannummer		Figuur 4
Type plan		Orthofoto
Onderwerp plan		Plangebied en toekomstige inplanting op orthofoto
Aanmaakschaal		1:2.500
Aanmaakwijze		Digitaal
Datum		11/08/2021
Plannummer		Figuur 6
Type plan		Digitaal Hoogtemodel
Onderwerp plan		Plangebied en zone ophogingen op DHM
Aanmaakschaal		1:2.500
Aanmaakwijze		Digitaal
Datum		11/08/2021
Plannummer		Figuur 7
Type plan		Kadasterkaart
Onderwerp plan		Plangebied en gebieden voor vervolgonderzoek op GRB
Aanmaakschaal		1:2.500
Aanmaakwijze		Digitaal
Datum		11/08/2021
Plannummer		Figuur 9
Type plan		Digitaal Hoogtemodel
Onderwerp plan		Plangebied op DHM Vlaanderen
Aanmaakschaal		1:2.500
Aanmaakwijze		Digitaal
Datum		11/08/2021
Plannummer		Figuur 10
Type plan		Digitaal Hoogtemodel
Onderwerp plan		Plangebied en omgeving op DHM Vlaanderen
Aanmaakschaal		1:12.000
Aanmaakwijze		Digitaal
Datum		11/08/2021

Plannummer	Figuur 11
Type plan	Geologische kaart
Onderwerp plan	Plangebied op tertiairgeologische kaart
Aanmaakschaal	1:20.000
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	11/08/2021
Plannummer	Figuur 12
Type plan	Geologische kaart
Onderwerp plan	Plangebied op quartairgeologische kaart 1:200.000
Aanmaakschaal	1:20.000
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	11/08/2021
Plannummer	Figuur 13
Type plan	Geologische kaart
Onderwerp plan	Plangebied op quartairgeologische kaart 1:50.000
Aanmaakschaal	1:20.000
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	11/08/2021
Plannummer	Figuur 16
Type plan	Geologische kaart
Onderwerp plan	Plangebied op bodemkaart
Aanmaakschaal	1:5.000
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	11/08/2021
Plannummer	Figuur 17
Type plan	Historische kaart
Onderwerp plan	Villaretkaat
Aanmaakschaal	1:5.000
Aanmaakwijze	Analoog
Aanmaakdatum	1745-1748
Datum	11/08/2021
Plannummer	Figuur 18
Type plan	Historische kaart
Onderwerp plan	Topografische kaart van de Oostenrijkse Nederlanden, opgesteld door Joseph de Ferraris
Aanmaakschaal	1:5.000
Aanmaakwijze	Analoog
Aanmaakdatum	1771-1778
Datum	11/08/2021
Plannummer	Figuur 19
Type plan	Historische kaart
Onderwerp plan	Topografische kaart, opgesteld door Philippe Vandermaelen
Aanmaakschaal	1:2.500
Aanmaakwijze	Analoog
Aanmaakdatum	1846-1854
Datum	11/08/2021

Plannummer	Figuur 20
Type plan	Historische kaart
Onderwerp plan	Atlas der Buurtwegen
Aanmaakschaal	1:2.500
Aanmaakwijze	Analoog
Aanmaakdatum	1843-1845
Datum	11/08/2021
Plannummer	Figuur 21
Type plan	Historische kaart
Onderwerp plan	Plangebied op Poppkaart
Aanmaakschaal	1:2.500
Aanmaakwijze	Analoog
Aanmaakdatum	1842-1879
Datum	11/08/2021
Plannummer	Figuur 22
Type plan	Historische kaart
Onderwerp plan	Plangebied op topografische kaart 1873
Aanmaakschaal	1:2.500
Aanmaakwijze	Analoog
Aanmaakdatum	1873
Datum	11/08/2021
Plannummer	Figuur 23
Type plan	Orthofoto
Onderwerp plan	Plangebied op orthofoto uit 1971
Aanmaakschaal	1:2.500
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	11/08/2021
Plannummer	Figuur 24
Type plan	Orthofoto
Onderwerp plan	Plangebied op orthofoto uit 1979-1990
Aanmaakschaal	1:2.500
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	11/08/2021
Plannummer	Figuur 25
Type plan	Centraal Archeologische Inventaris
Onderwerp plan	Plangebied op CAI-kaart
Aanmaakschaal	1:10.000
Aanmaakwijze	Digitaal
Aanmaakperiode	2001-2016
Datum	11/08/2021
Plannummer	Figuur 26
Type plan	Centraal Archeologische Inventaris
Onderwerp plan	Plangebied op DHM met weergave van CAI-locatie 204
Aanmaakschaal	1:2.500
Aanmaakwijze	Digitaal
Aanmaakperiode	2001-2016

Datum	11/08/2021
-------	------------

5 Bibliografie

AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED, 2016. Code van goede praktijk voor de uitvoering van en rapportering over archeologisch vooronderzoek en archeologische opgravingen en het gebruik van metaaldetectoren (versie 2.0), Brussel.

AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED, 2017. Geoportaal. Available at: <https://geo.onroerenderfgoed.be>.

AGIV, 2021a. AGENTSCHAP GEOGRAFIE INFORMATIE VLAANDEREN: Topografische Kaart NGI 1:10000 raster, klassieke reeks. Available at: <http://www.geopunt.be>.

AGIV, 2021b. AGENTSCHAP GEOGRAFIE INFORMATIE VLAANDEREN: Digitaal Hoogte Model.

AGIV, 2021c. AGENTSCHAP GEOGRAFISCHE INFORMATIE VLAANDEREN: Bodemerosiekaart. Available at: <http://www.geopunt.be>.

AGIV, 2021d. AGENTSCHAP GEOGRAFISCHE INFORMATIE VLAANDEREN: Grootchalig Referentiebestand (GRB).

AGIV, 2021e. AGENTSCHAP GEOGRAFISCHE INFORMATIE VLAANDEREN: Orthofotomozaïek, middenschalig, winteropnamen, kleur, meest recent, Vlaanderen. Available at: <http://www.geopunt.be>.

CAI, 2021. Centraal Archeologisch Inventaris. Available at: <http://cai.onroerenderfgoed.be/>.

CARTESIUS, 2021. Cartesius. Available at: www.cartesius.be.

CLAESEN, J. e.a. Archeologienota: Aarschot - Stationsparking. 2017, Kortenaak. (ID 2799)

DE MOOR, G. & MOSTAERT, F., 1993. Geomorfologische kaart van België 1:50000. Kaartblad Aarschot, Leuven.

DEVILLE T., HOUBRECHTS S., SIMONS R., DE NUTTE G., 2020. Nieuwlandlaan te Aarschot, Condor Rapporten 601.

DEVROE, A. Archeologienota - Verslag van Resultaten: Aarschot - Nijverheidslaan 12. 2018, Mechelen. (ID 8127).

DOV VLAANDEREN, 2021a. Databank Ondergrond Vlaanderen, Bodemkaart. Available at: <https://www.dov.vlaanderen.be/portaal/?module=public-bodemverkenner#ModulePage>.

DOV VLAANDEREN, 2021b. Databank Ondergrond Vlaanderen, Neogeen/paleogeen (Tertiair). Available at: <https://www.dov.vlaanderen.be/portaal/?module=public-bodemverkenner#ModulePage>.

DOV VLAANDEREN, 2021c. Databank Ondergrond Vlaanderen, Quartair. Available at: <https://www.dov.vlaanderen.be/portaal/?module=public-bodemverkenner#ModulePage>.

GEOPUNT, 2021a. GEOPUNT VLAANDEREN.

GEOPUNT, 2021b. GEOPUNT VLAANDEREN: Atlas der Buurtwegen Vlaanderen (ca1840). Available at: <http://www.geopunt.be>.

GEOPUNT, 2021c. GEOPUNT VLAANDEREN: Ferrariskaart (1777). Available at: <http://www.geopunt.be>.

GEOPUNT, 2021d. GEOPUNT VLAANDEREN: Kaart Vandermaelen (1846-1854). Available at: <http://www.geopunt.be> [Accessed August 2, 2016].

GEOPUNT, 2021e. GEOPUNT VLAANDEREN: Popp-kaart Vlaanderen (1842-1879). Available at: <http://www.geopunt.be>.

- GEOPUNT, 2021f. Toelichting: Atlas Der Buurtwegen (1843-1845). Available at: <http://www.geopunt.be/catalogus/datasetfolder/8264f16f-45d2-4eae-bc77-f003c7830b20>.
- GEOPUNT, 2021g. Toelichting: Vandermaelen (1846-1854). Available at: <http://www.geopunt.be/catalogus/datasetfolder/93795cd6-66d3-4310-83b2-5443adfee403>.
- GULLENTOPS F., PAULISSEN E. EN VANDENBERGHE N. (1996) Toelichtingen bij de Geologische kaart van België – Vlaams Gewest, Kaartblad 24: Aarschot
- IOE, 2021. Inventaris Onroerend Erfgoed. Available at: <https://inventaris.onroerenderfgoed.be>.
- NATIONAAL GEOGRAFISCH INSTITUUT, 2021. Topografische Kaart 1873. Available at <http://www.cartesius.be>
- KONINKLIJKE BIBLIOTHEEK VAN BELGIË, 2016. Toelichting: Ferraris (kabinetskaart van de Oostenrijkse Nederlanden). Available at: http://belgica.kbr.be/nl/coll/cp/cpFerraris_nl.html.
- SCHILTZ, M., N. VAN DENBERGHE en F. GULLENTOPS. 'Kaartblad 24: Aarschot 1:50.000'. Toelichtingen bij de geologische kaart van België – Vlaams Gewest. S.I., 1993.
- SWAELENS C., PAWELCZAK P., 2019. Rotselaar- Aarschot, Demermeanders, BAAC Vlaanderen Rapport Nr. 980.
- VAN GOIDSENHOVEN W., 2019. Nieuwland, Aarschot, Ruben Willaert bvba.
- VAN GOIDSENHOVEN W., WILLAERT A., 2021. Nieuwland (Aarschot, Vlaams-Brabant), Archeologienota Bureauonderzoek (fase 0), Ruben Willaert NV, Sint-Michiels-Brugge

6 Bijlagen

Inplantingsplan